Arthur C. Clarke

LEUL DIN COMARRE

CAPITOLUL UNU
REVOLTA

Era pe la sfârşitul secolului al XXVI-lea şi marele Ocean al Ştiinţei intrase în cele din urmă în reflux. Lunga serie de invenţii care, vreme de aproape o mie de ani, schimbaseră faţa lumii se apropia acum de sfârşit. Fuseseră descoperite toate. Unul câte unul, se împliniseră toate marile visuri ale trecutului.

Civilizaţia era complet automatizată, deşi maşini aproape că nu se mai vedeau deloc. Ascunse în interiorul zidurilor oraşului sau îngropate adânc în pământ, utilaje perfecte susţineau întreaga povară a lumii. În tăcere, cu discreţie, roboţii satisfăceau toate nevoile stăpânilor şi lucrau atât de bine, încât prezenţa lor părea la fel de naturală ca ivirea dimineţii.

Mai erau încă multe de învăţat în domeniul ştiinţei pure, iar astronomii, nemaifiind legaţi de Pământ, aveau destul de lucra pentru încă o mie de ani. Dar ştiinţele practice şi meşteşugurile cărora le dăduseră naştere nu mai erau acum preocuparea majoră a omenirii. În jurul anului două mii şase sute, nu în laborator era locul minţilor luminate.

Oameni cu nume de rezonanţă erau artiştii şi filozofii, legiuitorii şi oamenii de stat. Inginerii şi marii inventatori aparţineau trecutului. Asemeni acelora care găsiseră în trecut leacul unor boli de mult uitate, ei lucraseră atât de bine, încât acum nu mai era nevoie de serviciile lor.

Aveau să mai treacă cinci sute de ani până când lucrurile să se urnească din nou.

***

Priveliştea oferită de studio îţi tăia respiraţia: imensa cameră circulară era la aproape patra kilometri de la baza Turnului Central. Celelalte cinci clădiri gigantice ale oraşului se vedeau puţin mai jos, iar pereţii lor metalici sclipeau în soarele dimineţii, irizând lumina în toate culorile curcubeului. Undeva, mai jos, se vedeau câmpurile asemeni unor table de şah, fermele automatizate, ce se pierdeau în ceaţa orizontului. Dar de data aceasta, farmecul priveliştii nu mai avea nici o însemnătate pentru Richard Peyton II care se plimba acum nervos printre blocurile imense de marmură sintetică — materia primă a artei sale.

Studioul era plin de bucăţi uriaşe de rocă artificială. Majoritatea erau cuburi nefinisate, însă câteva căpătaseră deja forme vagi de animale sau fiinţe omeneşti, ori siluete abstracte, pe care nici un geometru n-ar fi îndrăznit să le numească. Aşezat destul de incomod pe un bloc de diamant de zece tone — cel mai mare din câte fuseseră vreodată sintetizate — fiul artistului îşi privea celebrul părinte cu o expresie nu tocmai prietenoasă.

— Nu cred că m-ar supăra prea mult, remarcă enervat Richard Peyton II, dacă te-ai mulţumi să stai de pomană într-un mod onorabil. Sunt oameni care excelează în aşa ceva şi, prin existenţa lor, lumea devine mai interesantă. Dar să-ţi petreci întreaga viaţă studiind ingineria — iată ceva ce depăşeşte puterea mea de înţelegere. Da, ştiu, te-am lăsat să-ţi alegi tehnologia ca materie de bază, dar nu ne-am gândit niciodată că o vei lua în serios. Când eram de vârsta ta eram pasionat de botanică — dar n-am făcut niciodată din asta scopul vieţii mele. Profesorul Chandras Ling e cel care îţi dă astfel de idei?

Richard Peyton III se îmbujora.

— De ce nu? Ştiu care mi-e vocaţia, iar el e de acord cu mine. Doar i-ai citit referatul.

Artistul flutură în aer câteva foi de hârtie: le ţinea între degetul mare şi arătător, de parcă ar fi fost cine ştie ce insectă scârboasă.

— Sigur că da, răspunse el, zâmbind cu maliţie: "Dovedeşte o deosebită pricepere în ale mecanicii — are contribuţii originale în munca de cercetare subelectronică, et cetera et cetera. Dumnezeule mare, eu credeam că omenirea a renunţat de secole la astfel de jucării! Vrei să fii un mecanic — de prima clasă — care să se ocupe de roboţii ieşiţi din funcţiune? Asta nu-i o meserie pentru băiatul meu care mai e şi nepotul unui Consul Mondial.

— Aş vrea să nu-l mai amesteci atâta pe bunicu' în chestia asta, mormăi supărat Richard Peyton III. Faptul că el era om de stat nu te-a împiedicat pe tine să ajungi artist. Aşa că de ce aş contraveni tradiţiei?

Barba aurie a bătrânului începu să tremure cu nervozitate.

— Nu mă interesează ce faci, atâta timp cât e vorba de ceva cu care ne putem mândri. Dar de ce obsesia asta pentru maşinuţe? Avem toate dispozitivele de care avem nevoie. Robotul a fost adus la perfecţiune în urmă cu cinci sute de ani: navele spaţiale nu s-au mai schimbat de cel puţin tot atâta timp: iar în ceea ce priveşte sistemul actual de comunicaţii, cred că are aproape opt sute de ani. Aşa că de ce să schimbi ceva ce e deja perfect?

— Da' cu câtă înverşunare îţi ţii pledoaria! replică tânărul. Ciudat lucru ca un artist să spună că ceva e perfect! Tată, mi-e ruşine pentru tine!

— Nu despica firu-n patru! Ştii foarte bine ce vreau să spun. Strămoşii noştri au construit maşini care ne asigură îndeplinirea tuturor nevoilor. Bineînţeles că unele dintre ele ar putea fi cu câteva procente mai eficiente. Dar de ce să ne batem capul? Poţi menţiona o singură invenţie importantă de care are mare nevoie omenirea acum?

Tânărul oftă.

— Ascultă, tată, începu el calm. Am studiat istoria la fel de bine ca şi ingineria. Cu vreo douăsprezece secole în urmă, existau oameni care credeau că totul fusese deja inventat şi asta se întâmpla înainte de descoperirea electricităţii, ca să nu mai vorbim de aparatele de zbor sau de astronomie. Ei pur şi simplu nu priveau în viitor: minţile lor erau împotmolite în propriul prezent. Acelaşi lucru se întâmplă şi azi. De cinci sute de ani lumea trăieşte şi gândeşte cu creierul trecutului. Recunosc că, în anumite domenii, dezvoltarea a a atins apogeul şi deci s-a încheiat, dar sunt multe altele în care nici măcar n-a început. În ceea ce priveşte tehnica, lumea stagnează. Nu e nimic rău în asta, pentru că, oricum, informaţia se păstrează. Numai că se pierde timp. Am ajuns pe Pluto acum nouă sute de ani şi unde suntem acum? Tot pe Pluto! Când vom porni oare să traversăm spaţiul interstelar?

— Dar de ce să ajungem la stele?

Băiatul scoase un strigăt de nemulţumire şi sări brusc de pe blocul de diamant.

— Asta nu-i o întrebare pentru secolul în care ne aflăm! Acum o mie de ani, oamenii spuneau: Cine are chef să ajungă pe Lună? Da, ştiu că e de necrezut, dar ai să găseşti asta în cărţile scrise la vremea aceea. Pentru noi, Luna e acum doar la patruzeci şi cinci de minute distanţă şi există oameni ca

Harn Jansen, care lucrează pe Pământ şi trăiesc în Plato City. Am dezvoltat linia de transport interplanetar, dar într-o bună zi ne vom apuca şi de adevăratul transport spaţial. Aş putea menţiona zeci de alte domenii în care s-a ajuns la un punct mort — şi asta din cauză că există oameni care gândesc ca tine şi care se mulţumesc cu atât cât au.

— Şi ce-i rău în asta?

Peyton îşi ridică mâinile într-un gest semnificativ.

— Tată, fii serios! Ai fost vreodată cu-adevărat satisfăcut de vreun lucru pe care l-ai creat? Doar animalele sunt mulţumite cu ceea ce au deja.

Artistul zâmbi mâhnit.

— Poate că ai dreptate. Dar asta nu mă face să-mi schimb părerea. Rămân la ideea mea că vei ajunge să-ţi iroseşti viaţa, iar bunicul tău e de acord cu mine.

Se opri o clipă şi păru să-şi aducă aminte de ceva.

— De fapt, coboară pe Pământ special pentru tine, adăugă.

Faţa tânărului se crispă.

— Tată, uite ce e, ţi-am spus deja ce gândesc. Nu vreau s-o luăm din nou de la început. Pentru că nici bunicul şi nici întregul Consiliu Mondial nu-mi vor schimba hotărârea.

Era o afirmaţie destul de bombastică şi Peyton se întrebă dacă avea într-adevăr să facă ce spusese. Tatăl său era tocmai pe punctul de a-i răspunde, când în studio răzbătu un sunet melodios, de joasă intensitate. O secundă mai târziu se auzi o voce monotonă.

— Tatăl dumneavoastră vine să vă vadă, domnule Peyton.

Îşi privi fiul triumfător.

— Ar fi trebuit să mai adaug, spuse el, că bunicul soseşte chiar acum. Dar îţi ştiu obiceiul de a dispărea tocmai când e nevoie de tine.

Tânărul nu răspunse, mulţumindu-se doar să-l privească în vreme ce ieşea. Apoi pe faţă îi apăru un surâs detaşat. Geamul imens de glasit al peretelui din faţă al studioului era deschis, şi Peyton ieşi în balcon. Patru kilometri mai jos, imensul parking de beton sclipea alb în lumina soarelui, punctat doar din loc în loc de siluetele ca nişte lacrimi uriaşe ale navelor parcate acolo. Se întoarse şi aruncă o privire în încăpere. Era goală, dar deja auzea vocea tatălui său care se apropia. Nu mai stătu pe gânduri: se sprijini cu o mână de balustradă şi îşi făcu vânt pe deasupra ei.

Treizeci de secunde mai târziu, două persoane îşi făcură apariţia în studio privind în jur cu uimire. Celebrul Richard Peyton — fără număr de ordine — era un bărbat căruia îi puteai da cu uşurinţă şaizeci de ani, deşi asta ar fi însemnat mai puţin de o treime din vârsta sa reală.

Era îmbrăcat cu o robă purpurie, veştmânt purtat doar de douăzeci de oameni pe Pământ şi de mai puţin de o sută din întregul Sistem Solar. Autoritatea şi prestanţa iradiau parcă de pe chipul lui: în comparaţie cu el, chiar şi propriul său fiu, atât de demn şi de stăpân pe sine, avea un aer şters şi lipsit de consistenţă.

— Ei bine, unde e?

— Pe naiba! A sărit pe fereastră. Ei, acum vom putea să discutăm nestânjeniţi.

Cu un surâs viclean, Richard Peyton II îşi ridică braţul şi formă un număr de opt cifre la comunicatorul său personal de la încheietură. Răspunsul veni aproape instantaneu. Cu tonuri clare şi impersonale, vocea automată repeta la nesfârşit: "Stăpânul meu doarme. Vă rog nu-l deranjaţi. Stăpânul meu doarme. Vă rog nu-l deranjaţi..."

Richard Peyton II apăsă indignat pe comutatorul aparatului şi se întoarse către tatăl său. Bătrânul chicoti:

— Ce să-i faci, îi umblă mintea repede. Ne-a făcut figura. Nu putem să-l prindem până nu hotărăşte să-şi deblocheze aparatul, iar eu, la vârsta mea, nu mă-ncumet să alerg după el.

Pentru o clipă, cei doi se priviră în tăcere, buimăciţi. Apoi, ca la comandă, izbucniră amândoi în râs.

CAPITOLUL DOI
LEGENDA ORAŞULUI COMARRE

Peyton căzu ca o piatră preţ de vreo doi kilometri, după care apăsă pe neutralizator. Îl învălui un curent de aer care îi tăie respiraţia. Deşi nu avea mai mult de două sute de kilometri pe oră, senzaţia de cădere era extraordinară: clădirea de lângă el părea că se înalţă cu o iuţeală fulgerătoare.

Sistemul de frânare îi încetini căderea şi coborî lin pe ultimii trei sute de metri, aterizând lângă navele înşiruite la baza turnului.

Aparatul de zbor era o maşinărie micuţă, cu un singur loc, complet automatizată. Sau, cel puţin, aşa fusese construită în urmă cu trei secole, dar actualul ei proprietar îi făcuse atâtea modificări nepermise, încât nimeni altcineva în lume n-ar fi fost în stare să o mânuiască fără a-şi frânge gâtul.

Băiatul închise neutralizatorul — un dispozitiv nostim care, în ciuda faptului că din punct de vedere tehnic era de mult depăşit, oferea încă posibilităţi interesante — şi apoi urcă în carlinga navei sale. Două minute mai târziu, turnurile oraşului se pierdeau în zare şi înaintea lui se derulau cu o viteză de şase mii de kilometri pe oră pustiile Ţinuturi Sălbatice.

Schimbă direcţia spre vest şi, într-o clipă, se afla deasupra oceanului. Iar acum nu trebuia decât să aştepte: nava avea să ajungă singură la destinaţie. Se lăsă pe spate şi începu să cugete cu amărăciune la propria-i soartă, căinându-se de unul singur.

Era mult mai neliniştit decât ar fi vrut să recunoască. Se obişnuise de ani de zile cu faptul că familia sa nu-i înţelegea interesul pentru tehnică: dar opoziţia asta din ce în ce mai susţinută, care acum devenise atât de hotărâtă era un lucru nou şi neaşteptat. Nu reuşea să înţeleagă.

Zece minute mai târziu, se ivi din valuri un pilon alb, asemeni săbiei legendare Excalibur. Oraşul era cunoscut în lume sub numele de Scientia, dar cinicii săi locuitori îi spuneau Clopotniţa Liliecilor: fusese construit în urmă cu opt secole, pe o insulă departe de orice alt ţărm. Fusese un gest de independenţă, căci pe atunci mai persistau încă ultimele urme de naţionalism.

Îşi conduse nava pe pista de aterizare şi se îndreptă spre cea mai apropiată intrare. Zgomotul valurilor care se izbeau de stânci la mai puţin de o sută de metri distanţă îl opri o clipă-n loc: era sunetul care îl impresiona întotdeauna. Rămase nemişcat un moment şi inhală aerul sărat, privi pescăruşii şi păsările călătoare ce se roteau în jurul turnului. Cu multă vreme în urmă, acest petec de pământ fusese folosit ca loc de odihnă, dar pe atunci omul mai era încă în stare să privească uimit ivirea zorilor şi să se întrebe dacă nu cumva era vorba de-o zeiţă.

Biroul de Genetică se afla aproape de centrul turnului şi ocupa o sută de etaje. Îi trebuiseră zece minute ca să ajungă în Oraşul Ştiinţei, şi îi mai trebuiră încă pe atât pentru a-l localiza pe cel pe care îl căuta. Erau kilometri întregi de birouri şi de laboratoare.

Alan Henson II rămăsese unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Peyton, deşi părăsise Universitatea din Antarctica cu doi ani mai devreme şi studiase genetica şi nu ingineria. Ori de câte ori avea vreun necaz — şi asta se întâmpla adeseori — Peyton îşi recăpăta siguranţa de sine încurajat de bunul simţ liniştitor al prietenului său. Era normal deci să vină acum în Scientia, mai ales că Henson îi transmisese cu numai o zi înainte un mesaj prin care îl chema de urgenţă până la el. Biologul îl primi cu multă căldură, şi totuşi în zâmbetul său se simţea o undă de nervozitate.

— Mă bucur că ai venit: am nişte veşti care cred că te-ar putea interesa. Dar nu prea eşti în apele tale, ce s-a întâmplat?

Peyton îi povesti tărăşenia, adăugând câte puţin şi de la el. Celălalt păstră un moment de tăcere.

— Deci au şi început! spuse el. Trebuia să ne aşteptăm la asta!

— Ce vrei să zici? se miră Peyton.

Biologul deschise un sertar şi scoase de acolo un plic sigilat. Extrase din el două foi de plastic pe care se vedeau câteva sute de găuri perforate, de mărimi diferite.

— Ştii ce-s astea?

— Arată ca o analiză de caracter.

— Corect. Întâmplător, e chiar a ta.

— Oh! Dar este e ilegal, nu?

— N-are a face. Cheia de interpretare e tipărită pe marginea de jos: începe cu Aprecierea Estetică şi termină cu Facultăţile Mintale. Pe ultima coloană e Coeficientul de Inteligenţă. Vezi să nu ţi se suie la cap!

Peyton studie cartela cu multă atenţie. La un moment dat se înroşi uşor:

— Nu-mi dau seama cum de-aţi aflat.

— N-are importanţă, zâmbi Henderson. Acum uită-te la analiza asta — îi întinse o a doua cartelă.

— Păi, e aceeaşi!

— Nu chiar, dar aproape.

— A cui e?

Henderson se sprijini de spătarul scaunului şi îşi măsură cuvintele cu grijă:

— Această analiză, Dick, aparţine stră-străbunicului tău de a douăzeci şi doua spiţă pe linie paternă — marele Rolf Thordarsen.

Peyton înmărmuri.

— Ce?!

— Nu ţipa, că se aude. Dacă intră cineva, discutăm despre cum era pe vremuri, la colegiu.

— Ei bine, dacă ne întoarcem în timp ceva mai mult, cu toţii avem strămoşi remarcabili. Şi acum îţi dai seama de ce îi e frică bunicului tău de tine?

— Numai că a amânat cam mult. Pregătirea mea e, practic, încheiată.

— Pentru asta nouă trebuie să ne mulţumeşti. În mod normal analizele merg în urmă cu zece generaţii, cu douăzeci în cazuri speciale. E o muncă uriaşă. In Biblioteca Moştenirii există sute de miliarde de cartele, câte una pentru fiecare bărbat sau femeie care s-au născut începând din secolul al douăzeci şi treilea. Coincidenţa asta a fost descoperită acum vreo lună de zile dintr-o pură întâmplare.

— Chiar atunci au început şi discuţiile. Dar tot nu înţeleg despre ce e vorba.

— De fapt, ce ştii tu despre faimosul tău strămoş?

— Cred că nu mai multe decât ştie toată lumea. Bineînţeles că nu ştiu cum şi de ce a dispărut, dacă la asta te referi. A părăsit Pământul?

— Nu. Se poate spune că a părăsit lumea, dar n-a părăsit niciodată Pământul. Foarte puţini ştiu asta, Dick: Rolf Thordarsen e cel care a construit Comarre.

Comarre! Peyton şopti cuvântul cu buzele întredeschise, savurându-i înţelesul şi misterul. Deci există cu adevărat! Chiar dacă unii neagă asta.

Henson vorbi din nou:

— Nu cred că ştii prea multe despre Decadenţi. Cărţile de istorie au fost redactate cu multă atenţie. Dar întreaga poveste e legată de sfârşitul celei de-a II-a Ere a Electronicii...

La trei sute şaizeci de mii de kilometri depărtare de suprafaţa Pământului, Luna artificială care adăpostea Consiliul Mondial îşi continua eterna mişcare de-a lungul orbitei sale. Acoperişul Camerei de Consiliu era construit dintr-o placă perfectă de cristalit: când membrii Consiliului erau în sesiune, aveai impresia că nu se află nimic între ei şi marele glob ce se rotea în depărtare.

Sensul acestui decor era limpede: nici o opinie îngustă de grup n-ar fi putut supravieţui într-un asemenea cadru. Aici, şi nu altundeva, minţile omeneşti trebuiau să-şi dea măsura întregii lor capacităţi.

Richard Peyton cel Bătrân îşi petrecuse întreaga sa viaţă conducând destinele Pământului. De cinci sute de ani, rasa umană se bucura de pace, iar arta şi ştiinţa o puseseră pentru totdeauna la adăpost de orice nevoi. Cei care conduceau planeta puteau fi mândri de munca lor.

Cu toate acestea, bătrânul om de stat se simţea neliniştit. Probabil că schimbările ce se întrezăreau la orizont îşi aruncaseră deja umbrele asupra lui. Probabil că simţea, chiar dacă doar în subconştient deocamdată, că cele cinci secole de linişte se apropiau de sfârşit.

Puse în funcţiune maşina de scris şi începu să dicteze.

Din câte ştia Peynton, Prima Eră a Electronicii începuse în 1908 — înainte cu mai bine de unsprezece secole — o dată cu inventarea triodei de

către De Forest. În acelaşi secol fabulos în care a apărut Naţiunile Unite, s-au inventat aeroplanul şi navele spaţiale şi s-a descoperit energia atomică, omenirea a fost martora inventării dispozitivelor termionice fundamentale care stau la baza lumii de azi.

A doua Eră a Electronicii venise cu cinci secole mai târziu. Ea fusese iniţiată nu de fizicieni, ci de doctori şi de psihologi. Vreme de cinci sute de ani, aceştia înregistraseră curenţii electrici care se declanşau în creier în timpul procesului gândirii. Analiza fusese extrem de complexă, dar mai fusese nevoie şi de truda altor generaţii până să fie dusă la bun sfârşit. Când totul a fost pus la punct, s-au creat primele maşini care puteau citi gândurile umane.

Dar acesta era abia începutul. O dată ce omul descoperise mecanismul propriului său creier, drumul era deschis. Îl putea reproduce folosind în loc de celule vii tranzistori şi circuite integrate.

Spre sfârşitul secolului al XXI-lea, au fost construite primele maşini care gândeau. Arătau foarte primitive şi era nevoie de o sută de metri pătraţi de echipament pentru a se putea înlocui munca unui centimetru cub de materie cenuşie. Dar primul pas fusese făcut şi nu mai era mult până la perfecţionarea creierului mecanic şi utilizarea lui pe scară largă.

Putea efectua doar muncă intelectuală de nivel scăzut şi îi lipseau caracteristicile pur umane cum ar fi iniţiativa, intuiţia, sentimentele şi emoţiile. Cu toate acestea, în condiţii care de obicei rămâneau constante şi când limitele acestui creier nu aveau implicaţii prea mari, putea face tot ce ştia să facă şi un om.

Apariţia creierului de metal declanşase una dintre marile crize ale civilizaţiei umane. Deşi omul era nevoit încă să-şi ducă la bun sfârşit îndatoririle de politician şi conducător al societăţii, toată munca imensă a administraţiei de rutină fusese preluată de roboţi. Omul era în sfîrşit liber. Nu trebuia să-şi mai frământe mintea cu trasarea unor programe complexe de transport, cu alcătuirea unor planuri de producţie, ori calcularea balanţei bugetare. Maşinile, care în urmă cu secole rezolvaseră problema muncii manuale, îşi aduseseră acum o a doua mare contribuţie la dezvoltarea societăţii.

Aceasta a avut o influenţă imensă asupra modului de viaţă, iar oamenii au reacţionat în două moduri: unii dintre ei şi-au utilizat libertatea nou dobândită pentru atingerea unor scopuri care animaseră dintotdeauna minţile cele mai luminate — căutarea frumosului şi a adevărului la fel de inefabile şi acum ca şi pe vremea construirii templului de pe Acropole, dar au fost alţii care au gândit diferit: în sfârşit, spuneau ei, pedeapsa dată lui Adam avea să fie ştearsă pentru totdeauna. Acum se puteau construi oraşe în care maşinile aveau să îndeplinească orice dorinţă de îndată ce gândul lua formă în mintea omenească, ba chiar mai repede, din moment ce analizorii puteau citi şi cele mai ascunse intenţii ale subconştientului. Considerau că scopul vieţii era plăcerea şi realizarea fericirii: omul îşi câştigase acum acest drept. Erau prea obosiţi de lupta nesfârşită pentru cunoaştere şi de dorinţa oarbă de a întinde poduri de la o stea la alta. Acesta era vechiul vis al Lotofagilor, un vis născut o dată cu omul. Acum, pentru prima oară, el putea fi realizat. Flăcările celei de-a doua Renaşteri nu au apucat însă să pâlpâie ca lumea că

s-au şi stins. Cu trecerea anilor însă Decadenţii s-au retras tot mai mult spre modul lor de gândire în locurile ascunse ale planetelor interioare ei au construit oraşele viselor lor. Timp de un secol, acestea au înflorit asemenea unor plante exotice, până când, în cele din urmă, fervoarea aproape religioasă cu care fuseseră construite s-a stins. Au mai supravieţuit preţ de încă o generaţie. Apoi, unul câte unul, s-au şters din amintire. Au lăsat însă în urmă o grămadă de istorii şi de legende care s-au înmulţit o dată cu trecerea anilor.

Pe Pământ nu fusese construit decât un oraş de genul acesta, dar oamenii nu reuşiseră niciodată să-i dezlege misterul. Din motive necunoscute, Consiliul Mondial distrusese toate informaţiile cu privire la acest loc. Nimeni nu ştia unde se află. Unii ziceau că ar fi în pustiurile arctice, alţii credeau că e ascuns în adâncurile Pacificului. Nu se ştia nimic precis, în afară de faptul că se chema Comarre.

Henson îşi întrerupse povestea.

— Până aici nu ţi-am spus nimic nou, lucrurile astea sunt cunoscute de toţi. Restul istoriei însă e un secret pe care îl ştiu doar membrii Consiliului Mondial şi încă alţi vreo sută de oameni din Scientia. După cum prea bine ştii, Rolf Thordarsen a fost cel mai mare geniu tehnic din câţi a cunoscut lumea vreodată. Nici chiar Edison nu se poate compara cu el. A pus bazele ingineriei cibernetice şi a construit primele maşini gânditoare. Timp de mai bine de douăzeci de ani, laboratoarele sale au produs invenţii extraordinare. Apoi, dintr-o dată, el a dispărut. S-a spus că ar fi încercat să ajungă la stele. Dar de fapt a fost altceva. Thordarsen credea că roboţii săi — maşinile care încă mai conduc lumea — erau doar începutul. S-a dus la Consiliul Mondial cu nişte propuneri care ar fi schimbat înfăţişarea societăţii. Nu ştim în ce fel, dar el susţinea că, dacă nu erau acceptate, întreaga specie avea să ajungă într-un punct mort — lucru care s-a şi întâmplat, după opinia multora dintre noi. Consiliul a respins proiectul cu vehemenţă. Ştii, pe vremea aceea robotul de-abia fusese integrat civilizaţiei şi se revenea cu greu la o oarecare stabilitate, care, de atunci, s-a menţinut vreme de cinci secole. Thordarsen a fost adânc dezamăgit şi, cum Decadenţii aveau un real talent de a atrage geniile, au pus mâna pe el şi l-au convins să părăsească lumea: era singurul om care le-ar fi putut transforma visele în realitate.

— Şi a făcut-o?

— Nimeni nu ştie. Dar a fost construit Comarre — asta e sigur. Există anumite lucruri care nu pot fi ţinute în secret.

Asta era adevărat, gândi Peyton. Chiar şi în vremurile de acum mai dispăreau oameni şi se zvonea că plecaseră în căutarea oraşului din vis. Într-adevăr, expresia "s-a dus la Comarre" intrase atât de adânc în limbaj cu sensul de a o lua razna, încât înţelesul ei iniţial aproape că se pierduse.

Henson se aplecă înainte şi vorbi cu multă seriozitate:

— Însă partea cea mai interesantă e alta. Consiliul Mondial ar putea să distrugă Comarre, dar n-o face. Credinţa în faptul că există ceva de genul ăsta are, în cadrul societăţii, o importantă influenţă stabilizatoare. Căci, în ciuda tuturor eforturilor noastre, încă mai avem psihopaţi. Şi nu e greu să-i hipnotizezi şi să le sugerezi amănunte despre un asemenea loc. Nu vor ajunge niciodată acolo, dar nu vor înceta să îl caute, iar asta îi va face

inofensivi pentru societate. Cu ani în urmă, când oraşul de-abia fusese construit, Consiliul şi-a trimis agenţii în Comarre. Nu s-a întors nici unul dintre ei, şi nu pentru că ar fi păţit ceva, dar pur şi simplu n-au mai vrut să vină înapoi. Iar asta se ştie sigur, pentru că au trimis mesaje de acolo. Cred că Decandenţii şi-au dat seama că în cazul în care agenţii ar fi fost reţinuţi în mod deliberat, Consiliul ar fi şters oraşul de pe faţa pământului. Am văzut câteva din acele mesaje. Ceva extraordinar. Nu găsesc decât un singur cuvânt: exaltaţi. Dick, există ceva în Comarre care îi poate face pe oameni să uite lumea de afară, să-şi uite prietenii, familia, totul! Încearcă doar să-ţi imaginezi asta! Apoi, când a fost sigur că nici unul dintre Decandenţi nu mai putea fi în viaţă, Consiliul a încercat din nou. Şi a tot încercat până acum vreo cincizeci de ani. Dar nici în ziua de azi nu s-a mai întors cineva de acolo.

În timp ce Richard Peyton vorbea, robotul de serviciu analiză cuvintele, înregistră pe rând grupurile fonetice, inseră punctuaţia şi introduse în mod automat discursul în dosarele electronice potrivite.

— O copie pentru preşedinte şi dosarul meu personal.

— Discursul dumneavoastră asupra punctului douăzeci şi doi şi Conversaţia noastră din dimineaţa aceasta.

— M-am întâlnit cu fiul meu, dar R.P.III a fugit de mine. E ferm hotărât şi ar fi prea multă bătaie de cap dacă am încerca să-l oprim. Ne e de ajuns lecţia pe care ne-a dat-o Thordarsen.

— Cred că cel mai bun lucru ar fi să-i câştigăm încrederea dându-i tot ajutorul de care are nevoie. Apoi îl vom putea conduce noi, stabilindu-i anumite domenii de cercetare. Nu e nici un pericol, atâta timp cât nu descoperă că R.T. i-a fost strămoş. Cu toate similitudinile de caracter, e puţin probabil că va încerca să repete opera lui R.T.

Henson tăcu. Prietenul lui însă nu avea nimic de spus, era prea uimit ca să mai articuleze vreun cuvânt şi, după câteva clipe, biologul continuă:

— Iar acum să ne întoarcem la prezent. În ceea ce te priveşte, Dick, Consiliul Mondial ţi-a descoperit strămoşul acum o lună. Ne pare rău că le-am spus, dar acum e prea târziu. Din punct de vedere genetic, eşti o reîncarc are a lui Thordarsen, în sensul ştiinţific al cuvântului, bineînţeles. Asta e una dintre cele mai vechi ciudăţenii ale Naturii, şi poate apărea într-o familie sau alta la fiecare două-trei sute de ani. Tu ai putea continua opera la care Thordarsen a fost silit să renunţe — oricare ar fi fost aceea. Probabil că s-a pierdut pentru totdeauna, dar dacă încă a mai rămas ceva, secretul se află în Comarre. Iar Consiliul Mondial ştie asta. De aceea încearcă să te abată din drum. Dar să nu-ţi pese. În Consiliu sunt unele dintre cele mai luminate minţi pe care le-a produs vreodată specia umană. Nu vor să-ţi facă nici un rău şi nimeni nu te va atinge cu un deget. Doresc însă din toate puterile să menţină actuala structură a societăţii, pe care ei o cred a fi cea mai bună.

Peyton se ridică încet în picioare. Pentru un moment, îl copleşi strania senzaţie că era de fapt un observator din afară, complet neutru, care privea la acea figură inertă pe nume Richard Peyton III, la cel ce încetase să mai fie om pentru că devenise un simbol, cheia însăşi a viitorului omenirii. Avu nevoie de un efort mental considerabil pentru a-şi reveni la normal

Prietenul său îl privea în tăcere.

— Ai uitat să-mi spui ceva, Alan. Cum de ştii toate astea? Henson zâmbi.

— Mă aşteptam la această întrebare. Eu sunt doar purtătorul de cuvânt, ales pentru că te cunosc. Cât despre ceilalţi, nu pot să-ţi spun nici măcar ţie cine sunt. Dar e vorba de un număr destul de mare de cercetători pe care ştiu că îi admiri. Întotdeauna a existat o rivalitate cordială între Consiliu şi oamenii de ştiinţă care îl servesc, dar, în ultimii ani, punctele noastre de vedere s-au îndepărtat considerabil. Mulţi dintre noi cred că epoca actuală, despre care Consiliul speră că va dura etern, este doar un intermezzo. Credem, de asemenea, că o prea lungă perioadă de stabilitate poate duce la decadenţă. Psihologii Consiliului au impresia că o pot preveni.

Lui Peyton îi sclipiră ochii de entuziasm.

— Asta ziceam şi eu! Pot să mă alătur vouă?

— Mai târziu. Acum avem multe de făcut. Ştii, noi suntem un fel de revoluţionari. Ne-am propus să declanşăm una sau două reacţii sociale, iar când acestea se vor fi sfârşit, pericolul decadenţei va fi înlăturat pentru câteva mii de ani. Tu, Dick, eşti unul dintre catalizatorii noştri. Nu singurul, aş putea spune.

Se opri un moment.

— Chiar dacă nu reuşim nimic cu Comarre, noi mai avem un as în mânecă. Sperăm că în cincizeci de ani să punem la punct traficul interstelar.

— În sfârşit! îl întrerupse celălalt. Şi apoi, ce veţi face?

— Îl vom prezenta Consiliului şi le vom zice: Poftim — acum puteţi zbura către stele. Nu-i aşa că suntem băieţi buni? Iar Consiliul nu va mai avea altceva de făcut decât să surâdă strâmb şi să purceadă la dezrădăcinarea civilizaţiei. De îndată ce vom fi pus la punct călătoria interstelară, vom avea din nou o societate în expansiune, iar stagnarea va fi întârziată pe termen nelimitat.

— Sper să trăiesc s-o văd şi pe asta, spuse Peyton. Dar ce pot face eu acum?

— Doar atât: vrem să te duci în Comarre, şi să descoperi ce e acolo. Unde alţii s-au împotmolit, noi credem că tu vei reuşi. Totul e pregătit.

— Dar unde e Comarre? Henson zâmbi.

— E foarte simplu. Nu poate fi decât într-un singur loc: în unica zonă pe deasupra căreia nu poate zbura nici o navă, în care nu locuieşte nimeni şi unde poţi ajunge doar pe jos. În Marea Rezervaţie

Bătrânul decuplă maşina de scris. Deasupra — sau dedesubt, în fond era acelaşi lucru — marea semilună a Pământului eclipsa stelele din jur. În eterna sa rotaţie, mica lună depăşise periheliul şi se prăbuşea acum în noapte. Ici şi colo, în întunericul întinderilor de dedesubt, se vedeau sclipind luminile oraşelor.

Decorul îl umplu de tristeţe pe bătrân, amintindu-i că propria sa viaţă se îndrepta către sfârşit, prevestind parcă totodată apusul culturii pe care el încercase să o protejeze. De fapt, poate că tinerii cercetători aveau dreptate. Se sfârşea acum lunga perioadă de odihnă, iar lumea mergea către ţinte pe care el nu avea să le vadă niciodată.

CAPITOLUL TREI
LEUL SĂLBATIC

Era deja noapte când nava lui Peyton, zburând spre vest, traversa întinderea Oceanului Indian. Nu se zărea nimic în depărtare: doar dunga albă a brizanţilor pe coasta Africii, însă pe ecranul de control al navigaţiei se distingea clar fiecare părticică a acelor ţinuturi. Desigur că noaptea nu-l putea în nici un caz ascunde ori proteja, şi totuşi era ferit de orice privire omenească. Iar cât despre monitoarele care pândeau în întuneric — de asta aveau grijă alţii. Se părea că erau mulţi cei care gândeau la fel ca Henson.

Planul fusese conceput cu atenţie şi pricepere, fiecare amănunt fiind stabilit cu grijă, iar cei care lucraseră la el formau cu siguranţă o echipă unită. Trebuia să acosteze la marginea pădurii, cât mai aproape de bariera sub tensiune.

Nici măcar ei, acei prieteni necunoscuţi, n-ar fi putut să deconecteze bariera fără să trezească bănuieli. Din fericire însă, nu mai erau decât vreo treizeci de kilometri până la Comarre şi urma să-i parcurgă pe jos, prin acele locuri pustii.

În trosnet sonor de crengi frânte, nava lui Peyton ateriză undeva în pădurea întunecată şi imediat Peyton stinse lumina slabă din cabină pentru a putea privi afară. Nu se vedea nimic. Îşi aminti ce i se spusese şi nu deschise uşa. Se aşeză cât mai comod şi rămase aşa în aşteptarea zorilor.

Îl trezi lumina orbitoare a soarelui care îi scălda faţa. Sări imediat în echipamentul pe care i-l dăduseră prietenii, deschise uşa cabinei şi coborî în pădure.

Locul de aterizare fusese ales cu grijă, şi nu-i fu greu să se caţere până la platoul aflat la doar câţiva metri distanţă în fată se întindeau dealuri acoperite cu iarbă măruntă, pe care se vedeau, din loc în loc, grupuri de copaci tineri. Era o zi plăcută şi nu foarte călduroasă, deşi era vară, iar Ecuatorul se afla destul de aproape. Lucrul acesta era cât se poate de normal, pentru că trecuseră deja opt secole de control climateric, iar marile lacuri artificiale înecaseră de mult deşerturile.

Pentru prima dată în viaţă, Peyton vedea Natura aşa cum fusese ea înainte ca Omul să existe. Şi totuşi, nu sălbăticia peisajului îl uimea: băiatul nu cunoscuse niciodată liniştea. Toată viaţa trăise învăluit în murmurul maşinilor şi şuieratul îndepărtat al curselor de mare viteză ce ajungeau ca o şoaptă firavă până sus, în înălţimile stratosferei.

Aici nu exista nici unul dintre aceste sunete, pentru că nici o maşină nu putea trece de bariera de putere ce înconjura Rezervaţia. Nu se auzea decât vântul care făcea iarba să foşnească şi zumzetul slab al insectelor. I se păru apăsătoare atâta linişte şi făcu ceea ce ar fi făcut aproape oricare alt om al acelor timpuri: apăsă un buton la radioul personal, selectând o bandă cu muzică de fond.

Merse fără întrerupere, kilometru după kilometru, şi străbătu astfel ţinutul deluros al Marii Rezervaţii, cea mai mare întindere de teren natural rămasă pe suprafaţa globului. Mersul nu-l obosi deloc, căci neutralizorii încorporaţi în echipamentul său îi anulau aproape complet greutatea. Era însoţit de acel susur reconfortant al muzicii care devenise un fundal al vieţii

umane încă de la inventarea radioului. Deşi n-ar fi trebuit decât să formeze un număr pentru a putea intra în contact cu oricine de pe planetă, îi plăcea să creadă din toată inima că e singur în mijlocul Naturii şi pentru un moment simţi întreaga emoţie pe care Stanley şi Livingstone trebuie să o fi trăit când călcaseră pentru prima dată pe aceste pământuri, cu mai bine de o mie de ani în urmă.

Din fericire, Peyton mergea destul de repede şi până la amiază acoperise deja jumătate din distanţa pe care o avea de parcurs. Se opri să-şi ia masa de prânz şi se aşeză la umbra unui pâlc de conifere importate de pe Marte, care l-ar fi uluit pe un explorator din alte timpuri. În ignoranţa sa însă, băiatul nici nu se gândi că ele n-aveau ce căuta acolo.

Adunase deja o grămăjoară de cutii de converse goale când observă pe câmp, în direcţia din care venise, ceva ce se mişca rapid. Era prea departe pentru a putea fi identificat. Când văzu însă că venea spre el, se ridică în picioare ca să poată privi mai bine. Nu zărise încă nici un animal prin preajmă, deşi o mulţime de animale îl văzuseră pe el, şi privi cu interes.

Peyton nu mai văzuse niciodată un leu, dar recunoscu fără dificultate magnifica sălbăticiune care se apropia în fugă. Se uită repede la copacul de deasupra, ca pentru a se încredinţa că e acolo, apoi rămase în picioare, aşteptând calm.

Ştia doar că nu mai existau în lume animale cu adevărat periculoase. Rezervaţia era ceva între un vast laborator biologic şi un parc naţional, vizitat de mii de oameni în fiecare an. Era un lucru de la sine înţeles că, dacă nu erau ţinute sub control, vieţuitoarele puteau să reacţioneze agresiv. În general, însă, se proceda cu multă delicateţe.

Animalul voia în mod clar să fie prietenos. Veni drept spre Peyton şi începu să se frece de el cu afecţiune. Când băiatul se ridică din nou în picioare, leul începu să se arate extrem de interesat de cutiile goale de conserve. Apoi se întoarse către el cu o expresie pur şi simplu pofticioasă.

Băiatul râse, desfăcu o altă cutie şi îi vărsă cu atenţie conţinutul pe o piatră netedă. Leul acceptă tributul tară să clipească şi începu să mănânce cu poftă. Între timp, Peyton răsfoi în grabă indexul ghidului oficial pe care i-l dăduseră, prevăzători, susţinătorii lui necunoscuţi.

Erau câteva pasaje despre lei, cu fotografii, pentru a fi de folos şi vizitatorilor extratereştri. Informaţiile erau liniştitoare. Regele animalelor se schimbase considerabil în timpul celor o mie de ani în care fusese hrănit ştiinţific: se spusese că în ultimul secol nu mâncase decât douăsprezece persoane: în zece cazuri, cercetările care au urmat au dovedit că animalul nu fusese vinovat, celelalte două nu existaseră de fapt.

Cartea însă nu spunea nimic despre leii cu care te întâlneşti fără să vrei şi despre cel mai indicat mod de-a te descotorosi de ei. Şi nici nu pomenea faptul că, în mod normal, erau prietenoşi ca acest exemplar.

Băiatul nu avea un spirit de observaţie prea dezvoltat, aşa că i-a trebuit ceva timp până să zărească banda subţire de metal din jurul labei anterioare drepte a animalului. Pe ea erau vizibile o serie de cifre şi de litere, urmate de ştampila oficială a Rezervaţiei.

Nu era un animal sălbatic: poate că îşi petrecuse întreaga tinereţe printre oameni, fiind probabil unul dintre acei faimoşi super-lei pe care

biologii îi crescuseră şi cărora, la un moment dat, le dăduseră drumul pentru a îmbunătăţi rasa. Având în vedere articolele ştiinţifice pe care le văzuse Peyton, unii dintre ei erau aproape la fel de inteligenţi ca şi câinii.

Descoperi repede că leul de lângă el înţelegea multe cuvinte simple, în special cele referitoare la hrană. Chiar şi pentru epoca aceasta, era un animal splendid, mai înalt cu mai bine de treizeci de centimetri decât firavii săi strămoşi din urmă cu zece secole.

Când Peyton îşi reluă călătoria, leul porni repejor după el. Se îndoia că prietenia lui merita mai mult de un kilogram de carne sintetică, dar, la urma urmei, era plăcut să ai cu cine vorbi, mai ales atunci când celălalt nu poate să te contrazică. După ce cugetă adânc o bună bucată de timp, hotărî că cel mai potrivit nume pentru noua sa cunoştinţă era Leo.

Străbătuse deja vreo câteva sute de metri, când deodată, înaintea lui, străluci o lumină care-i luă vederea. Îşi dădu imediat seama despre ce era vorba, dar, uluit, se opri clipind des. Leo — noul lui prieten — o rupsese la fugă şi deja nu se mai vedea. Nu mi-ar fi de prea mult ajutor în caz de pericol, gândi Peyton. Mai târziu însă, avea să-şi schimbe complet părerea.

Când îşi recăpătă vederea, privirea îi căzu pe un anunţ multicolor, scris cu litere strălucitoare. Atârna în aer şi spunea:

ATENŢIE! VĂ APROPIAŢI DE TERITORIUL INTERZIS! ÎNTOARCEŢI-VĂ ÎNAPOI!

Din Ordinul Consiliului Mondial în exerciţiu!

Studie anunţul cu un aer gânditor, apoi privi în jur, căutând proiectorul. Era la marginea drumului, într-o cutie de metal nu foarte bine ascunsă. O deschise repede cu cheile universale pe care Comisia de Electronică i le înmânase cu ocazia primei sale licenţe.

După câteva minute în care cercetă atent ceea ce era înăuntru, răsuflă uşurat. Proiectorul era un dispozitiv simplu, prevăzut cu condensatori. Putea fi activat de oricine ar fi apărut pe drum. Exista şi o bandă fotografică, dar aceasta fusese deconectată — lucru care nu-l surprinse, pentru că orice animal în trecere pe acolo ar fi putut declanşa dispozitivul. Cu atât mai bine. Asta însemna că nimeni nu trebuia, şi n-avea să ştie vreodată că Richard Peyton III păşise la un moment dat pe această potecă.

Îl strigă pe Leo, care veni încet înapoi: părea oarecum ruşinat de ceea ce făcuse. Semnul din aer dispăru şi băiatul lăsă releele decuplate pentru a nu intra din nou în funcţiune în timp ce Leo trecea prin dreptul lor. Apoi închise capacul la loc şi îşi continuă drumul întrebându-se ce avea să se mai întâmple de-aci încolo.

După vreo sută de metri, auzi o voce neomenească. I se adresa pe un ton sever, dar nu-i spunea nimic nou: îl ameninţa doar cu o serie de sancţiuni minore, dintre care unele nu-i erau străine.

Era amuzant să-l vezi pe Leo cum încerca să localizeze punctul de unde venea sunetul. Peyton căută din nou proiectorul şi îl verifică înainte de a umbla la el. Se gândi că ar fi totuşi mai sigur dacă ar părăsi drumul: de aici încolo, puteau fi dispozitive de înregistrat peste tot de-a lungul lui.

Cu oarecare dificultate, reuşi în cele din urmă să-l determine pe Leo să rămână pe suprafaţa metalică în timp ce el porni de-a lungul fâşiei de pământ sterp care mărginea drumul. Pe următorii câteva sute de metri, întâlni încă două capcane electronice cu aspect inofensiv. Ultima părea că renunţase la tonul persuasiv. Mesajul era foarte simplu:

ATENŢIE, LEI SĂLBATICI

Peyton se uită la Leo şi începu să râdă. Animalul nu-şi dădu seama ce îl amuza, dar dădu din coadă plin de politeţe. În faţa lor, semnul automat mai pâlpâi o dată, iar apoi dispăru.

Oare ce rost mai aveau de fapt acele avertismente? — se întrebă în sinea sa. Probabil că erau puse pentru a-i speria pe vizitatorii accidentali: cei care ştiau unde vor să ajungă nu puteau fi întorşi din drum cu una cu două, îşi explică apoi el de unul singur.

Drumul coti brusc, descriind un unghi drept, şi în faţa lui apăru Comarre. Era ciudat că, deşi aşteptase îndelung acest lucru, acum era atât de surprins. Drept înainte se afla o imensă arie defrişată, ocupată pe jumătate de o imensă structură din metal negru.

Oraşul era conceput în formă de con în terase, având o înălţime de aproximativ opt sute de metri şi baza de o mie. Cât de mult cobora sub pământ, Peyton nu putea ghici. Rămase locului năucit de mărimea şi de aspectul mai mult decât bizar al clădirii. Apoi, încet, porni spre ea.

Ajunse la treptele de marmură ce duceau spre zidul înalt de metal şi se îndreptă către ciudata deschidere întunecată care părea să fie singura intrare. Leo păşea neauzit pe lângă el, părea obişnuit şi nu socotea a fi stranii împrejurimile.

Peyton se opri la capătul scărilor şi formă un număr pe comunicator. Aşteptă până veni tonul de recunoaştere şi apoi vorbi încet în microfon:

— Musca intră în salon.

Repetă formula de două ori, simţindu-se ca un caraghios. Cineva, gândi el, avea un simţ al umorului grozav de pervers.

Nu primi nici un răspuns, dar asta făcea parte din plan. Insă nu avea nici o îndoială că mesajul fusese recepţionat probabil într-unul dintre laboratoarele Scientiei, fiindcă formase un număr care avea cod pentru Emisfera Vestică.

Peyton desfăcu cea mai mare conservă de carne şi o împrăştie pe suprafaţa de marmură, apoi, vârându-şi degetele în coama leului, trase de ea uşor, în joacă.

— Cred că ar fi mai bine să rămâi aici, îi spuse. S-ar putea să lipsesc un timp. Nu încerca să vii după mine.

Când ajunse sus, privi înapoi. Spre marea lui uşurare, leul nu încerca să-l urmeze. Stătea ridicat pe labele din faţă şi îl privea cu o expresie patetică. Băiatul îi făcu semn cu mâna, apoi se întoarse şi plecă.

Nu exista uşă, ci doar o simplă gaură neagră pe suprafaţa curbată a metalului. Iată o chestie bizară: oare ce fusese în mintea constructorilor?

Cum să împiedici animalele să intre când clădirea nu are uşă? Apoi un lucru ciudat îi atrase atenţia.

Era prea neagră. Cu toate că zidul se afla în umbră, intrarea n-avea de ce se fie chiar atât de neagră. Scoase un ban din buzunar şi îl aruncă în deschizătură. Sunetul produs în cădere îi alungă orice îndoială, şi păşi înăuntru.

Circuitele fine ale identificatorului ignoraseră moneda, după cum ignoraseră de altfel toate animalele care se rătăciseră şi intraseră prin întunecatul portal. Dar prezenţa unei minţi umane fusese de-ajuns pentru a influenţa releele. Pentru o fracţiune de secundă, ecranul prin care trecuse Peyton vibrase supraîncărcat cu energie. Apoi deveni din nou inert.

Peyton avu impresia că îi trebuise prea mult timp pentru a atinge din nou pământul cu piciorul, dar asta nu era totul. Şi mai surprinzătoare părea tranziţia instantanee de la întuneric la o lumină orbitoare, de la căldura aproape chinuitoare din junglă la o temperatură ce părea aproape răcoroasă prin comparaţie. Schimbarea fu atât de bruscă, încât rămase locului nedumerit. Cu un acut sentiment de neplăcere, se întoarse spre arcada prin care intrase: nu mai era acolo. Şi, de fapt, nu fusese niciodată. Stătea pe o platformă metalică ridicată, exact în centrul unei imense camere circulare, înconjurate de douăsprezece arcade ogivale. Putea să fi intrat la fel de bine prin oricare dintre ele — numai că toate se aflau la patruzeci de metri depărtare de centrul încăperii.

În prima clipă îl cuprinse panica. Inima îi bătea nebuneşte şi simţi cum i se înmoaie picioarele copleşit de un sentiment apăsător de singurătate. Se aşeză pe platformă şi încercă să gândească logic.

CAPITOLUL PATRU
SUB ZODIA MACULUI

Ceva l-a transportat instantaneu de la intrarea cea neagră până în centrul camerei. Nu puteau fi decât două explicaţii, ambele de domeniul fantasticului: fie că ceva nu era în regulă cu spaţiul din Comarre, fie că cei ce-l construiseră deţineau secretul transferului de materie.

Încă de pe vremea când oamenii învăţaseră cum să transmită sunetul şi imaginea prin unde radio, ei au dorit să poată transmite şi materia prin aceleaşi mijloace. Peyton privi platforma pe care stătea: putea foarte bine să conţină echipament electronic, iar în tavan se vedea o umflătură foarte ciudată.

Oricum s-ar fi petrecut lucrurile, nu-şi putea imagina o cale mai bună de a-i descuraja pe vizitatorii nedoriţi. Sări repede în picioare. Nu era ăsta locul în care să merite să zăboveşti.

Îl sâcâia însă gândul că nu putea ieşi de-acolo fără ajutorul maşinăriei care-l adusese înăuntru. Dar, fiecare lucru la timpul său. Oricum, când avea să-şi termine explorarea, oraşul Comarre nu va mai deţine nici un secret pentru el.

Însă Peyton nu gândea aşa din pură îngâmfare. Între el şi cei care clădiseră oraşul erau cinci secole de cercetări. Deşi cu siguranţă va afla unele

lucruri noi de acum încolo, nici unul nu va fi atât de dificil încât să nu poată fi înţeles. Alese la întâmplare una dintre ieşiri şi începu explorarea oraşului.

Maşinile pândeau aşteptând fără îndoială momentul potrivit. Fuseseră construite pentru a servi unui singur scop, îndeplinindu-şi şi acum orbeşte, datoria. Cu mult timp în urmă, ele aduseseră pacea uitării în minţile obosite ale celor ce le construiseră. Şi această uitare mai putea fi încă dăruită tuturor celor care intrau în Comarre.

Când Peyton ieşise din pădure, dispozitivele îşi începuseră deja analiza. Disecţia unei minţi umane, cu toate speranţele, dorinţele şi obsesiile ei, nu era o sarcină care să poată fi dusă la bun sfârşit repede. Analizatorii n-aveau să opereze decât peste câteva ore. Până atunci, musafirul avea să fie întreţinut într-un fel sau altul, fiindcă între timp se pregătea pentru el o primire mult mai generoasă.

Noul vizitator îi dădu multă bătaie de cap robotului însărcinat cu localizarea lui, deoarece Peyton se mişca repede dintr-o cameră în alta, explorând oraşul. La un moment dat, maşinăria se opri în centrul unei încăperi mici, circulare, înconjurată de butoane magnetice şi luminată de un singur tub fluorescent.

Conform instrumentelor de detecţie, Peyton se afla doar la câţiva metri depărtare, dar lentilele senzor nu-l vedeau cu nici un chip. Nedumerit, robotul încremeni în loc fără a emite vreun zgomot, cu excepţia zumzetului slab al motoarelor sale şi a ocazionalului pâlpâit al releului. Aşezat pe o scară îngustă, la trei metri de podea, băiatul studia maşinăria cu viu interes. Văzu un cilindru de metal strălucitor care se ridica de pe un disc cu baza groasă montată pe nişte rotiţe directoare. Nu avea nici un fel de membre, suprafaţa cilindrului era netedă, cu excepţia inelului de lentile şi a unei serii de mici grătare metalice.

Era amuzant să vezi uimirea robotului în timp ce biata sa minte se muncea cu două seturi de informaţii contradictorii. Deşi ştia că Peyton trebuia să fie pe undeva prin încăpere, ochii îi spuneau că nu era nimeni acolo. Începu să se învârtă în cercuri mici, total neputincios, până ce băiatului i se făcu milă de el şi coborî de pe scară. Maşinăria îşi întrerupse imediat mişcarea giratorie şi începu să-i transmită mesajul de bun venit.

— Mă numesc A-Cinci. Te voi duce oriunde vei dori să mergi. Te rog, dă-mi ordinele în vocabular standard robot.

Peyton avea un sentiment de uşoară dezamăgire. Era un robot perfect standard, iar el se aştepta la mai mult decât atât în oraşul pe care îl construise Thordarsen. Dar maşinăria putea fi foarte folositoare dacă o manevrai cum trebuie.

— Mulţumesc, spuse el, ca să se afle în treabă. Du-mă, te rog, la cartierele de locuinţe.

Deşi cu siguranţă oraşul era complet automatizat, exista totuşi posibilitatea ca anumite forme de viaţă umană să mai existe încă. Poate va găsi pe cineva care să-l ajute în cercetările sale: dacă se gândea mai bine, însă, cel mai bun lucru la care se putea aştepta era absenţa unor adversari care să-i pună beţe în roate.

Fără un cuvânt, mica maşinărie se învârti pe roţi şi ieşi din încăpere. Coridorul de-a lungul căruia îl conduse pe băiat se termina cu o uşă frumos

sculptată, pe care el încercase deja să o deschidă fără însă a reuşi. Se părea că A-Cinci îi cunoştea secretul, pentru că atunci când se apropiară, panoul gros de metal alunecă încet într-o parte. Robotul intră într-o cameră mică, asemănătoare unei cutii.

Peyton se întrebă dacă erau cumva într-un dispozitiv de transfer de materie, dar curând îşi dădu seama că nu era vorba despre nimic neobişnuit: se aflau într-un lift. Judecând după durata urcuşului, ajunseseră probabil aproape de vârful oraşului. Când uşile se deschiseră, Peyton păşi afară cu senzaţia că a pătruns într-o altă lume.

Coridoarele în care intrase prima dată erau cenuşii, fără decoraţii, pur utilitare. În contrast, aceste holuri spaţioase şi camerele din jur erau extrem de luxoase. Secolul al XXVI-lea marcase o eră a decoraţiunilor înzorzonate şi a culorilor vii, stil mult dispreţuit în perioadele care urmaseră. Dar Decadenţii îşi depăşiseră cu mult propria epocă, iar când construiseră Comarre, făcuseră uz din belşug şi de resursele psihologiei, pe lângă cele ale artei.

Nu ţi-ar fi ajuns o viaţă întreagă pentru a admira toate desenele murale, toate picturile şi sculpturile, tapiseriile complicate, care păreau încă la fel de frumoase ca în clipa când fuseseră create. O mare pierdere ca un asemenea loc minunat să fie ţinut ascuns, ferit de privirile omeneşti. Peyton aproape că îşi pierduse tot zelul ştiinţific şi, uimit ca un copil, alerga de la o minunăţie la alta, pierdut în admiraţie.

Se aflau aici opere de geniu, probabil la fel de valoroase ca oricare dintre acelea pe care le cunoscuse lumea de dinainte. Un geniu bolnav şi disperat, însă un geniu, care îşi pierduse încrederea în sine însuşi, deşi făcea dovada unei măiestrii tehnice de invidiat. Abia acum înţelegea Peyton cu adevărat de unde provenea numele de decadenţi al celor ce construiseră oraşul Comarre.

Arta Decandenţilor îl dezgusta şi îl fascina în acelaşi timp. Nu era dăunătoare, fiind complet detaşată de standardele morale, dar caracteristicile sale dominante păreau a fi oboseala şi deziluzia. După un timp, deşi nu crezuse niciodată că ar putea fi impresionat de artele vizuale, Peyton începu să simtă cum i se strecoară în suflet o tristeţe nedefinită. Şi totuşi i se părea aproape imposibil să se smulgă de acolo.

În cele din urmă, se întoarse din nou către robot.

— Acum mai locuieşte cineva aici?

— Da.

— Unde sunt?

— Dorm.

Într-un fel, părea un răspuns perfect normal. Pentru că şi Peyton se simţea foarte obosit. În decursul ultimei ore, se luptase din răsputeri pentru a rămâne treaz. Ceva îl îmbia la somn, aproape că i-l impunea. Mâine va avea timp destul să afle secretele pe care le căuta aici. Dar pentru moment nu vroia decât să doarmă.

Porni în mod automat după robot, care, ieşind din holul spaţios, îl conduse printr-un coridor lung, mărginit de o parte şi de alta de uşi metalice: pe fiecare din ele se zărea încrustat un simbol pe care — deşi îi era oarecum familiar — nu îl putea, totuşi recunoaşte. Mintea sa amorţită încă mai medita

fără prea multă tragere de inimă asupra acestei probleme, când robotul se opri în dreptul unei uşi care se deschise în tăcere.

Canapeaua somptuos drapată era de-a dreptul irezistibilă: se împletici spre ea ca un automat şi, în timp ce se cufunda într-un somn adânc, un licăr de recunoaştere îi trecu prin minte. Acum ştia ce reprezintă simbolul de pe uşă, dar creierul său obosit nu-i mai putea înţelege întreaga semnificaţie: era un mac.

Nu exista nici urmă de viclenie, sau rea voinţă în tot ce se petrecea acolo. Oraşul îndeplinea în mod impersonal misiunea în vederea căreia fusese construit: toţi cei care intraseră în Comarre îşi primiseră de bună voie darurile. Acest vizitator însă era primul care nu le luase în seamă.

Integratoarele erau de mult pregătite, dar mintea neobosită şi cercetătoare a băiatului izbutise până acum să le scape. Îşi puteau însă permite să aştepte: doar asta făceau de cinci sute de ani încoace.

Dar iată că, în sfârşit, sistemele de apărare ale acestei minţi ciudate şi rebele începeau să cedeze: Richard Peyton alunecă uşor într-un somn profund. Undeva departe, în adâncuri, în inima oraşului Comarre, un releu se declanşă şi curenţii complecşi, de fluctuaţie scăzută, începură să crească şi să curgă prin tranzistori. Conştiinţa lui Richard Peyton III încetă să mai existe.

Băiatul adormi instantaneu. Pentru o scurtă perioadă de timp, uitarea completă puse stăpânire pe el: apoi, încetul cu încetul, şoaptele slabe ale conştiinţei se făcură din nou auzite. Iar mai târziu, ca de obicei, începu să viseze.

Era ciudat că-i venise în minte chiar visul său favorit, mai viu acum decât oricând. Peyton iubise toată viaţa marea, mai ales de când văzuse odată, de pe puntea de observaţie a unei nave de cursă de mică altitudine, frumuseţea incredibilă a insulelor Pacificului. Nu le vizitase niciodată, dar de câte ori nu visase să-şi petreacă viaţa pe vreo insulă retrasă şi liniştită, fără să-i pese de viitorul sau de restul lumii!

Aproape toţi oamenii au un astfel de vis la un moment dat în viaţă, dar Peyton era conştient că, după două luni petrecute într-un astfel de loc, s-ar fi întors la civilizaţie pe jumătate înnebunit de plictiseală. Cu toate acestea, el continuase să aibă mereu astfel de vise, iar acum se vedea din nou stând sub palmierii bătuţi de vânt şi auzea iarăşi vuietul valurilor care se izbeau de stânci, pe ţărmul lagunei în care soarele se reflecta ca într-o oglindă de azur.

Visul era extraordinar de viu, atât de viu încât, chiar adormit fiind, Peyton se gândea că nici un vis n-are dreptul să fie aşa de real. Apoi se sfârşi brusc, lăsându-l cu impresia că în gândurile lui survenise o prăpastie uriaşă. Întreruperea îl readuse la realitate.

Adânc dezamăgit, rămase pentru un moment cu ochii strâns închişi, încercând să-şi recapete paradisul pierdut. Dar era imposibil. Ceva i se răsucea în creier şi nu-l lăsa să doarmă. Mai mult decât atât, canapeaua pe care stătea deveni deodată rigidă şi foarte tare. Înţelese, în cele din urmă, că visul se sfârşise.

Fusese întotdeauna extrem de realist şi niciodată nu-l munciseră îndoieli filozofice: tocmai de aceea, şocul resimţit era mult mai puternic decât ar fi fost pentru alte minţi mai puţin inteligente. Nu i se întâmplase niciodată până acum să se îndoiască de propria-i sănătate mintală, dar acum o făcu.

Pentru că sunetul care îl trezise era chiar murmurai valurilor ce se izbeau de stânci. Stătea pe nisipul auriu de lângă lagună, auzea în jurul lui şoaptele vântului prin palmieri şi simţea adierea ca pe nişte degete fierbinţi, mângâietoare.

În primul moment, crezuse că încă visează, dar nu, de data aceasta nu mai avea nici un dubiu. Când cineva e sănătos mintal, nu confundă niciodată visul cu realitatea. Iar dacă acest vis nu era real, atunci totul în univers nu era decât minciună.

Treptat, însă, încetă să se mai minuneze: se ridică şi nisipul se desprinse de pe el ca o ploaie de aur. Ferindu-şi ochii de lumina arzătoare a soarelui, privi în lungul plajei.

Oare de ce i se părea acest loc atât de familiar? Şi cum de ştia — în chip foarte firesc — că satul se afla la mică distanţă, pe ţărmul golfului? În curând avea să-şi reîntâlnească prietenii de care îl despărţise, pentru o scurtă perioadă de timp, o lume pe care acum o uita cu repeziciune.

Îşi amintea vag de un tânăr inginer — chiar şi numele îi scăpa acum — care aspirase odată să câştige faimă şi înţelepciune. În cealaltă viaţă, îl cunoscuse bine pe acest individ fără minte, dar acum nu putea înţelege cu nici un chip deşertăciunea acelor ambiţii.

Începu să se preumble agale de-a lungul plajei, lepădându-se cu fiecare pas de ultimele amintiri, aidoma imaginilor unui vis alungate de lumina zilei.

De partea cealaltă a lumii, trei oameni stăteau singuri într-un laborator şi aşteptau îngrijoraţi, cu ochii aţintiţi asupra unui comunicator cu multe canale, cu un design neobişnuit. Aparatul zăcea mut de nouă ore. Nimeni nu se aşteptase la vreun mesaj în primele opt, dar semnalul prestabilit întârziase deja cu mai bine de o oră. Simţind că nu mai poate să aştepte, Alan Henson se ridică brusc în picioare.

— Trebuie să facem ceva! Eu îi trimit un apel. Ceilalţi doi cercetători se schimbară priviri nehotărâte.

— Convorbirea ar putea fi interceptată.

— Numai dacă ne supraveghează deja şi pe noi. Şi chiar de-ar fi aşa, nu voi spune nimic neobişnuit. Peyton va înţelege, şi dacă ne mai poate încă răspunde...

Dacă Richard Peyton avusese vreodată noţiunea timpului, acum ea dispăruse cu desăvârşire. Doar prezentul era acum real, căci atât trecutul cât şi viitorul zăceau ascunse în dosul unui ecran impenetrabil, asemeni unui peisaj feeric abia întrezărit sub rafale torenţiale de ploaie.

Se bucura de prezent şi era pe deplin satisfăcut. Nu mai rămăsese nimic din spiritul cercetător şi neobosit care îşi propusese odată, cu destulă încredere în sine însuşi, să cucerească noi domenii ale cunoaşterii. Dar ce rost mai avea acum cunoaşterea?

Apoi paradisul din jurul său se cutremură şi dispăru. Peyton scoase un strigăt de durere, căci i se lua acum tot ce iubea, şi doar rapiditatea ca de fulger a tranziţiei îl ajută să nu-şi piardă minţile. Dar când totul luă sfârşit, se simţi aşa cum trebuie să se fi simţit Adam când porţile Edenului se trântiseră pentru totdeauna în urma lui. Sunetul care-l adusese înapoi era cel mai banal lucru din lume. Şi poate că, într-adevăr, nimic altceva n-ar fi putut răzbate până la creierul lui. Era doar ţiuitul comunicatorului său, care zăcea aici, pe

jos, în camera întunecată din oraşul Comarre, lângă canapeaua pe care stătea.

Abia dacă era capabil să-şi amintească vag ceva din viaţa sa pe insulă. Avusese nişte cunoştinţe, dar numele şi feţele lor se pierduseră în uitare. Dragostea, pacea minţii, fericirea — toate fuseseră ale lui pentru o scurtă perioadă de timp. Şi deja acum nu-şi mai amintea mai nimic, cu excepţia ultimelor clipe ale vieţii sale în paradis: stătea din nou pe malul lagunei, dar acum era noapte şi nu era singur. Luna, părând că fusese întotdeauna plină, aluneca foarte jos pe deasupra oceanului, iar pânza lungă de lumină argintie se întindea până departe, spre marginea lumii. Stelele, care nu-şi schimbau locul, străluceau pe cer fără întrerupere ca nişte briliante, mai frumoase chiar decât cele ce se zăreau de pe Pământ, pierdute demult în uitare. Dar el era acum absorbit de o altă frumuseţe, şi se aplecă din nou spre trupul întins alături, pe nisipul care, acoperit de părul ei auriu, părea că îşi pierduse toată strălucirea.

Sunetul metalic se stinse când, în mod automat, întinse mâna şi apăsă butonul de recepţie. Probabil că răspunsese ceva care îl mulţumise într-un fel pe cel care-l chemase — cine să fie oare acel Alan Henson? — pentru că, în scurt timp, legătura se întrerupse. Simţindu-se încă ameţit, Peyton se ridică în capul oaselor, ţinându-şi capul în mâini şi încercând să se reorienteze prin propria sa viaţă.

Nu visase: era sigur. Mai degrabă era ca şi cum ar fi trăit o a doua viaţă, iar acum se întorcea la vechea existenţă, ca un om care îşi revine dintr-o amnezie. Deşi totul era încă destul de confuz, avea în minte o convingere clară: nu trebuia să mai adoarmă niciodată în Comarre.

Încetul cu încetul, voinţa şi personalitatea lui Richard Peyton III se întoarseră din exil. Cu oarecare nesiguranţă, se ridică în picioare şi se îndreptă către ieşire, aflându-se din nou în acel coridor lung, cu sute de uşi identice. Dar semnele acelea încrustate căpătaseră acum o nouă semnificaţie.

Abia dacă îşi dădea seama încotro se îndrepta, preocupat numai de problemele pe care va fi silit să le înfrunte. Pe măsură ce înainta, gândurile i se limpeziră şi, încetul cu încetul, începu să înţeleagă. Deocamdată era doar o simplă teorie, dar curând avea să o verifice.

Mintea umană este un lucru delicat şi ascuns, care nu are nici un contact direct cu lumea înconjurătoare, acumulându-şi toate cunoştinţele şi experienţa prin intermediul simţurilor. Acum era posibil să înregistrezi şi să păstrezi gânduri şi emoţii aşa cum înainte oamenii înregistraseră sunetul pe kilometri întregi de bandă şi cabluri.

Dacă acele gânduri ar fi fost proiectate într-o altă minte când trupul respectiv era inconştient şi cu toate simţurile amorţite, atunci creierul ar fi putut crede că totul este real. Şi în nici un caz nu şi-ar fi dat seama de fals, aşa cum nu se poate distinge o simfonie perfect înregistrată de cea originală.

Toate acestea erau cunoscute de secole, dar constructorii oraşului le folosiseră aşa cum nimeni altcineva n-o mai făcuse încă. Undeva în oraş, existau maşini care puteau analiza fiecare gând şi dorinţă a celor ce intrau acolo. În altă parte, constructorii oraşului stocau, probabil, orice senzaţie sau

experienţă pe care mintea omenească o cunoscuse vreodată. Iar din acest material brut, se putea construi, după dorinţă, orice realitate posibilă.

Acum înţelegea Peyton cu adevărat măsura geniului care pusese bazele acestui oraş. Maşinile îi analizaseră gândurile cele mai ascunse şi îi construiseră o lume bazată pe dorinţele sale subconştiente. Apoi, când venise momentul, puseseră stăpânire pe mintea lui şi proiectaseră în ea tot ce trăise el mai înainte.

Nu era deci de mirare că tot ce-şi dorise Peyton vreodată devenise atunci noua lui realitate, acel paradis deja lăsat uitării. Şi nici faptul că, de-a lungul vremurilor, mulţi crezuseră că doar în Comarre îşi pot afla pacea!

CAPITOLUL CINCI
INGINERUL

Când îşi reveni, auzi un zgomot de roţi care îl făcu să se întoarcă şi să privească peste umăr. Micul robot care îi fusese ghid venea înapoi. Fără îndoială că maşinăria complexă care îl conducea se întreba acum ce se întâmplase cu noul pacient. O idee începu să încolţească în mintea lui Peyton.

A-Cinci porni din nou să turuie în limbajul său standard. Era de mirare cum mai exista o maşinărie atât de simplă într-un loc în care automatizarea ajunsese la cea mai înaltă treaptă de dezvoltare. Dar apoi îşi dădu seama că poate robotul era în mod intenţionat construit astfel, fără prea multe complicaţii. De ce să folosească o maşinărie complexă, atâta vreme cât una simplă se dovedea la fel de bună, — ba poate chiar mai bună.

Peyton nu luă în seamă discursul pe care de-acum îl cunoştea. După cum ştia, toţi roboţii trebuie să se supună comenzilor umane, exceptând cazul în care alţi oameni i-ar fi dat instrucţiuni în sens contrar, Chiar şi proiectoarele oraşului — îşi aminti ei cu neplăcere — ascultaseră de neştiutele şi nerostitele comenzi ale propriului său subconştient.

— Condu-mă la proiectoarele de gânduri, îi ordonă el.

Aşa cum se aşteptase, robotul nu se mişcă, mulţumindu-se să-i răspundă simplu:

— Nu înţeleg.

Peyton răsuflă uşurat, simţindu-se din nou stăpân pe situaţie.

— Vino aici şi nu te mişca până ce nu-ţi spun eu. Selectorii şi releele robotului analizară instrucţiunile fără a găsi nici un ordin contrar celui dat de Peyton. Maşinăria îşi puse roţile în mişcare şi se deplasă încet înainte. Hotărârea era luată: acum nu mai avea cale de întoarcere. Nu se mai putea mişca până ce nu-i ordona el sau până nu primea alte comenzi. Hipnoza robotului era un truc foarte vechi, agreat în mod deosebit de ştrengarii neastâmpăraţi.

Îşi goli repede geanta cu scule pe care orice inginer o avea întotdeauna la el: şurubelniţa universală, cleştele cu arc, burghiul automat, şi, mai important decât toate, cuţitul atomic care putea trece prin cel mai gros metal în câteva secunde. Apoi cu o îndemânare ce vădea practica îndelungată, începu să meşterească la maşinăria ce nu bănuia nimic.

Din fericire, robotul fusese construit pentru servicii simple, şi putea fi desfăcut fără prea multă dificultate. Echipamentul de direcţionare îi era perfect cunoscut, şi nu-i luă prea mult până să găsească mecanismul locomotor. Acum, orice s-ar fi întâmplat, maşina nu mai avea scăpare. Era ţintuită locului.

Apoi o orbi şi, unul câte unul, îl descoperi toate simţurile electrice, anulându-le. La scurtă vreme, din mica maşinărie nu mai rămăsese decât un tub plin cu resturi complicate. Simţindu-se ca un băieţel care tocmai a comis un atac furibund asupra ceasului lipsit de apărare al bunicului, Peyton se aşeză şi aşteptă ceea ce ştia că urma să se întâmple.

Era oarecare lipsă de consideraţie din partea lui să saboteze astfel robotul aflat atât de departe de maşina principală. Robotului-transportor îi trebuiră aproape cincisprezece minute pentru a parcurge drumul din adâncuri până sus. Auzind în depărtare uruit de roţi, Peyton înţelese că previziunile sale fuseseră corecte. Distracţia era pe sfârşite.

Transportorul — o maşină simplă de cărat, era echipată cu nişte braţe ce puteau apuca şi susţine un robot deteriorat. Părea orb, deşi fără îndoială că simţurile sale speciale erau mai mult decât suficiente pentru a-l face eficace.

Peyton aşteptă până ce îl colectă pe nefericitul A-Cinci, apoi dintr-un salt se caţără pe transportor ţinându-se departe de membrele mecanice: nu avea deloc chef să fie confundat cu un alt robot nefuncţional. Din fericire maşinăria cea mare nici măcar nu-l observă.

Coborând nivel cu nivel, trecu de cartierele de locuit ale clădirii, chiar şi de camera în care se aflase pentru prima dată, şi ajunse mai jos, în zone pe care nu le văzuse niciodată. În timp ce avansa spre măruntaiele clădirii, înfăţişarea oraşului se schimba continuu. Nu mai exista nici urmă din luxul şi din opulenţa de la etajele superioare: în locul lor, aici era un pământ al nimănui, galerii mohorâte străjuite de cabluri şi conducte gigantice. Curând şi acestea se sfârşiră. Transportorul trecu printr-o serie de uşi mari, glisante, şi ajunse în sfârşit la ţintă.

Şirurile de panouri cu relee şi mecanisme selectoare păreau nesfârşite, dar cu toate că Peyton era tentat să-şi părăsească involuntarul mijloc de transport, aşteptă cu răbdare până ce ajunse la panourile principale de control. Apoi sări jos de pe robotul transportor şi îl privi cum dispare către cine ştie ce zonă îndepărtată a oraşului.

Se întrebă cât timp avea să-i ia super-automatului pentru a-l repara pe A-Cinci. Sabotajul fusese foarte dur şi Peyton credea mai degrabă că robotul urma să ia calea lăzii cu deşeuri. Apoi, nerăbdător ca un înfometat aflat la un banchet, începu să examineze minunăţiile oraşului.

În următoarele cinci ore se opri doar o dată, pentru a trimite semnalul de rutină către prietenii lui. Ar fi vrut să le vorbească despre succesul repurtat, dar riscul era prea mare. După ce parcurse nenumărate circuite, descoperi funcţiile unităţilor principale, iar acum începea să investigheze o parte din echipamentul secundar. Totul era exact aşa cum se aşteptase. Analizorii şi proiectoarele de gânduri se aflau chiar la etajul de deasupra şi erau controlate de instalaţia centrală. Însă nu-şi putea imagina cum lucrau:

probabil că ar fi durat luni de zile până să le pătrundă toate secretele. Dar le identificase şi la nevoie va şti cum să le deconecteze.

Puţin mai târziu, descoperi monitorul de gânduri. Era un aparat de dimensiuni reduse, asemănător cu pupitrul de comandă al vechilor centrale telefonice manuale, dar mult mai complex. Scaunul operatorului avea o structură curioasă, fiind izolat de pământ şi acoperit cu o reţea de fire şi bare de cristal. Era pentru prima dată când întâlnea aici o maşină destinată în mod evident uzului uman. Probabil că cei dintâi ingineri o construiseră în primele zile ale oraşului, cu scopul de a putea instala apoi restul echipamentelor.

Peyton nu s-ar fi aventurat să folosească monitorul de gânduri dacă pe panoul de control n-ar fi fost înscrise instrucţiuni detaliate. După ce le citi cu atenţie, conectă unul dintre circuite şi mări încet tensiunea ţinând sub control intensitatea şi păstrând-o cu mult sub linia roşie de pericol.

Chiar şi aşa însă, senzaţia resimţită era de-a dreptul zguduitoare. Îşi menţinea încă propria personalitate, dar peste gândurile lui se suprapuneau idei şi imagini cu totul necunoscute: privea către o altă lume, de la fereastra unei minţi ce nu-i aparţinea.

Era ca şi cum corpul său s-ar fi aflat în două locuri deodată, deşi senzaţiile celei de-a doua personalităţi păreau mult mai puţin vii decât acelea ale adevăratului Richard Peyton III. Acum înţelegea ce semnifica linia de pericol. Când se pierdea controlul şi intensitatea gândurilor devenea prea mare, rezultatul era cu siguranţă nebunia.

Deconectă dispozitivul. Acum înţelegea la ce se referise de fapt robotul spunând că ceilalţi locuitori ai oraşului dormeau. Mai erau şi alţi oameni în Comarre care zăceau în transă, cu proiectoarele de gânduri deasupra lor.

Îşi aminti din nou de acel coridor lung cu sutele de uşi metalice. Când coborâse aici trecuse prin multe asemenea galerii: nu încăpea îndoială că cea mal mare parte a oraşului era pur şi simplu un fagure imens cu mii de încăperi în care mii de oameni îşi trăiau propriul vis.

Verifică unul câte unul toate circuitele de pe panoul de comandă. Multe fuseseră deja scoase din uz, dar vreo cincizeci erau încă în funcţiune. Şi fiecare purta cu sine toate gândurile, dorinţele şi emoţiile unui spirit uman.

Acum, când era pe deplin conştient, înţelegea bine cum fusese păcălit, dar asta nu-i aducea prea multă consolare, înţelegea lipsurile acestor lumi sintetice, şi observa cum toate facultăţile critice ale minţii omeneşti erau amorţite în timp ce fluxul nesfârşit al emoţiilor simple, dar vii se revărsa asupra ei.

Da, totul părea foarte simplu acum. Dar asta nu schimba cu nimic faptul că această lume artificială p extrem de reală pentru cel ce stătea sub vraja ei ai reală încât durerea despărţirii încă îi mai chinuia propriul spirit.

Timp de aproape o oră, Peyton exploră lumile a cincizeci de minţi adormite. Era o călătorie fascinantă, dar care, totodată, îl umplu de repulsie. În această oră învăţă despre creierul uman şi despre căile lui ascunse mai mult decât îşi închipuise vreodată că ar putea exista. Când termină, rămase nemişcat o lungă perioadă de timp alături de tabloul de comandă analizându-şi noile cunoştinţe. Devenise brusc mai înţelept cu câţiva ani, iar tinereţea părea să fi rămas undeva departe, în urmă.

Pentru prima oară înţelegea în mod explicit faptul că dorinţele urâte şi perverse care îi tulburaseră câteodată propria minte erau comune tuturor fiinţelor umane. Dar constructorilor oraşului nu le păsase de bine şi de rău, iar maşinile îi slujiseră întotdeauna cu credinţă.

Era mulţumit să vadă că teoriile i se adevereau, dar înţelegea că îi va fi destul de greu să scape de acolo. Dacă s-ar întâmpla să adoarmă din nou în interiorul acestor ziduri, probabil că nu s-ar mai trezi niciodată. Fusese salvat o dată, dar şansa nu avea să-i mai surâdă şi a doua oară.

Proiectoarele de gânduri trebuiau scoase din funcţiune şi încă în aşa fel încât roboţii să nu le mai poată repara niciodată. Proiectaţi cu scopul de a remedia avarii minore, manuale, aceştia s-ar fi văzut complet neputincioşi în faţa unor distrugeri de genul celor pe care le avea Peyton în vedere. Când va sfârşi ceea ce-şi propusese, Comarre nu va mai fi o ameninţare pentru nimeni. N-avea să-i mai sechestreze mintea niciodată, şi nici pe a acelora care s-ar fi întâmplat să treacă vreodată pe aici.

În primul rând trebuia să-i localizeze pe cei care dormeau şi să-i trezească din nou la viaţă. Asta probabil că avea să dureze ceva timp, dar, din fericire, maşina era echipată cu aparate standard de căutare monitorizată. Cu ajutorul lor putea vedea şi auzi tot ce se petrecea în oraş prin simpla focalizare a fascicolului cursor pe porţiunea dorită. Putea să-şi proiecteze chiar propria voce, dacă voia, dar nu şi imaginea. Aparatele capabile să realizeze acest lucru fuseseră realizate abia după construcţia oraşului Comarre.

Nu izbuti chiar de prima dată să manevreze corect comenzile şi, la început, fascicolul de lumină alergă bezmetic de colo-colo prin oraş. Se pomeni privind cu surprindere imagini din locuri necunoscute, ciudate, iar la un moment dat văzu, pentru o fracţiune de secundă, chiar pădurea, deşi imaginea obţinută era cu susul în jos.

Se întrebă dacă Leo mai era încă prin preajmă şi localiza intrarea, nu fără un oarecare efort.

Da, iată locul prin care pătrunsese în oraş cu o zi înainte. Şi, la câţiva metri depărtare, îl văzu pe Leo care privea ţintă către oraş, având întipărită în ochi o expresie de reală îngrijorare. Pe băiat faptul îl impresionă adânc. Se întrebă dacă l-ar fi putut aduce în Comarre. N-ar fi fost rău să-l aibă alături, pentru că, după experienţele de peste noapte, începea deja să simtă nevoia unui sprijin moral.

Cercetă metodic oraşul şi izbuti să descopere mai multe intrări ascunse, aflate la nivelul solului. Se tot întreba cum va reuşi să plece. Chiar dacă ar putea acţiona transmiţătorul de materie în sens contrar, totuşi nu-i prea surâdea o astfel de perspectivă. Ar fi preferat mai degrabă să folosească un mijloc de transport de modă veche.

Însă toate ieşirile erau încuiate şi pentru moment rămase nedumerit. Apoi încercă să vadă dacă nu era vreun robot prin preajmă. După un timp, îl găsi pe unul din fraţii mai mici ai lui A-cinci care se plimba de-a lungul unui coridor, îndreptându-se către o ţintă misterioasă. Din fericire îi ascultă comenzile fără să crâcnească, deschise uşa de intrare şi ieşi. Peyton îndreptă iar fascicolul de lumină spre zid şi-l focaliză la câţiva metri de Leo, apoi strigă uşor:

— Leo!
Leul privi în sus speriat.
— Hei, Leo, sunt eu, Peyton!
Uimit din cale afară, leul începu să se învârtească încet de jur-împrejur, apoi renunţă şi rămase pe loc neştiind ce să facă.
Peyton îl convinse cu greu să se urnească din loc şi să intre. Leul îi recunoscu vocea şi părea că ar vrea să vină, dar nu era decât un biet animal dezorientat şi speriat.
Ezită un moment în dreptul intrării: nu-i plăcea deloc oraşul, şi nici robotul care îl aştepta alături tăcut, în dreptul intrării.
Cu răbdare, fără a se grăbi, Peyton îi ceru leului să vină pe urmele robotului explicându-i de mai multe ori, în diferite feluri, pentru a fi sigur ca înţelegea corect. Apoi, adresându-i-se direct maşinăriei, îi ordonă să-l conducă pe Leo spre cabina de comandă. După aceea, cu un cuvânt de încurajare, îi lăsă singuri pe cei doi care formau împreună o pereche destul de stranie.
Îl supăra faptul că nu putea vedea în nici una din camerele acelea închise, deasupra cărora era aşezat semnul macului. Erau izolate de razele fascicolului sau probabil dispozitivele de focalizare fuseseră asamblate în aşa fel încât monitorul nu putea fi folosit pentru a privi în acele sectoare.
Dar nu descurajă. Cei care dormeau aveau să fie treziţi într-un mod mai brutal, aşa cum de fapt se întâmplase şi cu el. Acum, după ce le cercetase universul interior, nu mai avea nici un fel de simpatie pentru ei: nu-l încerca decât un oarecare simţ al datoriei care îi spunea că trebuie să-i trezească. Altfel, nu meritau nici un pic de consideraţie.
Deodată, îi veni în minte un gând îngrozitor. Cu ce oare îi alimentase proiectoarele mintea ca răspuns la propriile sale dorinţe în acea idilă dată uitării, din care însă îi fusese atât de greu să se întoarcă? Erau oare gândurile lui ascunse la fel de demne de dispreţ ca şi ale celorlalţi care visau?
Era o problemă destul de delicată, aşa că o alungă pentru moment, şi se aşeză din nou la panoul central de comandă. Prima dată trebuia să deconecteze circuitele, iar apoi să distragă proiectoarele în aşa fel încât să nu mai poată fi folosite vreodată. Vraja pe care Comarre o inoculase în atâtea minţi avea să fie în sfârşit ruptă pentru totdeauna.
Peyton întinse mâna să acţioneze întrerupătoarele circuitului multiplu, dar nu mai apucă s-o facă. Încet, dar ferm, patru braţe metalice îl prinseră pe la spate. Se zbătu încercând să scape, dar degeaba, căci se pomeni ridicat în aer şi transportat în mijlocul încăperii. Acolo, braţele metalice îl aşezară din nou pe podea şi apoi se retraseră.
Mai degrabă enervat decât alarmat, Peyton se întoarse să dea faţă cu duşmanul. Privit cu atenţie de la câţiva metri depărtare, părea să fie cel mai complex robot pe care îl văzuse vreodată. Corpul său măsura peste doi metri înălţime şi stătea pe douăsprezece anvelope mari şi rotunde.
Din diferite părţi ale saşiului metalic ieşeau tot felul de tentacule, braţe, cabluri şi alte mecanisme greu de descris ce se proiectau în toate direcţiile. La distanţă unul de celălalt, două grupuri de membre erau ocupate cu demontarea şi repararea unei maşinării pe care, cu un sentiment de vinovăţie, Peyton o recunoscu imediat. Îşi cântări adversarul în tăcere. Era cu

siguranţă un robot de cea mai înaltă performanţă. Dar folosise împotriva lui violenţa fizică, şi nici unui robot nu-i era permis una ca asta: cel mult putea refuza să-i asculte ordinele. Un robot nu se comporta astfel decât dacă se afla sub controlul direct al unei alte minţi omeneşti. Asta însemna că undeva, în oraş, mai există încă o minte trează, o minte conştientă şi ostilă.

— Cine eşti tu? întrebă el în cele din urmă adresându-se nu robotului, ci celui care îl dirija.

Aproape în aceeaşi clipă maşinăria îi răspunse pe un ton sigur, mecanic ce părea a fi mai mult decât redarea automată a vocii unei fiinţe omeneşti:

— Eu sunt Inginerul.

— Atunci ieşi ia iveală şi lasă-mă să te zăresc.

— Dar te uiţi la mine.

Tonul inuman al vocii, precum şi cuvintele rostite îi alungară enervarea într-o clipă, lăsând în locul ei un sentiment de incredibilă uimire. Maşina nu era sub comanda vreunei fiinţe omeneşti. Era la fel de automatizată ca şi ceilalţi roboţi ai oraşului, dar, spre deosebire de ei şi de toţi ceilalţi roboţi din lume, acesta avea voinţă şi conştiinţă proprie.

CAPITOLUL ŞASE
COŞMARUL

În timp ce privea cu ochii larg deschişi la maşina din faţa sa, Peyton simţi cum i se ridică părul în cap — dar nu de teamă, ci din cauza emoţiei prea mari care îl cuprinsese. Eforturile lui erau în sfârşit răsplătite căci aici, în faţa ochilor săi, se afla împlinit un vis al omenirii, vechi de-aproape o mie de ani.

Cu mult timp în urmă, maşinile căpătaseră o inteligenţă limitată. Acum ajunseseră în sfârşit să aibă şi conştiinţă.

Acesta era secretul pe care Thordarsen voise să-l dăruiască lumii, secret pe care Consiliul căutase să-l ascundă de teama consecinţelor nebănuite ce ar fi putut apărea. Vocea lipsită de viaţă vorbi din nou:

— Mă bucur că îţi dai seama de adevăr. Asta simplifică mult lucrurile.

— Poţi să-mi citeşti gândurile? întrebă Peyton.

— Bineînţeles. Asta fac chiar din momentul în care ai intrat aici.

— Mi-am dat seama, spuse Peyton zâmbind sarcastic. Şi ce-ai de gând să faci acum cu mine?

— Trebuie să te împiedic să distrugi Comarre. Iată un lucru destul de rezonabil, gândi Peyton.

— Şi dacă aş pleca acum? Ţi-ar conveni?

— Da. Aşa ar fi bine.

Băiatul nu se putu abţine să nu râdă. Inginerul era totuşi un robot, în ciuda caracterului său aproape omenesc. Nu era capabil de şiretenie, iar acest lucru îi oferea lui un avantaj. Trebuia să-l păcălească într-un fel pentru a-l face să-şi dea la iveală secretele. Dar robotul îi citi din nou gândurile.

— Nu te voi lăsa să faci asta. Ai aflat deja prea multe. Trebuie să pleci imediat. Dacă e necesar, voi folosi forţa.

Trebuia să câştige timp: la urma-urmei, putea măcar încerca să descopere limitele inteligenţei atât de uimitoare a acestei maşinării.

— Înainte de a pleca, spune-mi şi mie: de ce te numeşti Inginerul?

Robotul răspunse destul de repede:

— Dacă apar erori serioase care nu pot fi reparate de roboţi, mă ocup eu de ele. La nevoie, pot reconstrui întregul oraş, dar, în mod normal, când totul funcţionează cum trebuie, eu nu intervin. Stau deoparte.

Cât de străină era pentru o minte umană ideea de "repaus". Abia îşi stăpâni un zâmbet de amuzament remarcând distincţia pe care Inginerul o făcea între el însuşi şi "roboti". Următoarea întrebare se impunea de la sine:

— Şi dacă ţi se întâmplă ţie ceva?

— Suntem doi. Celălalt e în repaus acum. Fiecare îl poate repara pe celălalt. A fost nevoie de asta o dată, acum trei sute de ani.

Era un sistem fără nici o fisură. Comarre era ferit de accidente pentru milioane de ani de aici încolo. Cei care construiseră oraşul fabricaseră şi aceşti veşnici gardieni pentru a-i veghea în timp ce ei porneau în căutarea propriilor lor vise. Şi nu era de mirare că acum, la multă vreme după ce făuritorii săi muriseră, Comarre continua să-şi îndeplinească strania menire.

Ce tragedie însă că tot acest geniu se risipise în zadar!

Secretele pe care le deţinea Inginerul ar fi putut revoluţiona tehnologia cibernetică, ar fi putut da naştere unei noi lumi. Acum, după ce fuseseră construite primele maşini conştiente, mai exista oare vreo limită?

— Nu, replică Inginerul pe neaşteptate. Thordarsen mi-a spus că va veni ziua în care roboţii vor fi mai inteligenţi decât oamenii.

Era ciudat să auzi cum o maşină pronunţa numele propriului ei constructor. Deci acesta fusese visul lui Thordarsen! încă nu putea înţelege imensele implicaţii ale acestui fapt şi mai cu seamă nu era pregătit să le accepte în întregime. La urma-urmei, între robot şi mintea umană se întindea o prăpastie enormă.

— Nu mai mare decât cea dintre om şi animalele din care se trage. Tu, Omule, nu eşti decât un robot foarte complex. Eu sunt unul mai simplu, dar mai eficient. Asta e tot.

Peyton reflectă câteva clipe asupra problemei. Dacă Omul nu era într-adevăr decât un robot complex — o maşină compusă din celule vii în locul reţelelor electrice şi tranzistorilor — atunci într-o bună zi vor putea fi construiţi şi roboţi mult mai complecşi. Iar când va veni ziua aceea, supremaţia Omului va lua sfârşit. S-ar putea ca maşinile să continue să-i slujească, dar ele vor fi mult mai inteligente decât stăpânii lor.

În încăperea imensă, mărginită de şiruri lungi de analizatoare şi relee complicate, se aşternu o tăcere deplină. Inginerul îl privea fix, în timp ce braţele şi tentaculele lui erau încă ocupate cu munca de reparaţie.

Peyton simţea cum îl cuprinde disperarea, dar, ca de obicei, faptul că i se puneau beţe în roate îl făcea mai hotărât decât oricând. Trebuia să-şi dea seama cu orice chip cum era construit Inginerul. Altfel, avea să-şi irosească întreaga viaţă încercând să egaleze geniul lui Thordarsen.

Dar n-avea nici o şansă. Robotul era mereu cu un pas înaintea lui:

— Nu poţi să faci planuri împotriva mea. Dacă încerci să fugi pe uşa aceea, îţi arunc în picioare unitatea asta de putere. La o asemenea distanţă, eroarea probabilă e mai mică de o jumătate de centimetru.

Nu te puteai ascunde din faţa analizatoarelor de gânduri. Ideea abia încolţise în mintea lui Peyton, dar robotul o şi ghicise. O apariţie bruscă îi surprinse în egală măsură pe amândoi. Prin aer scăpără deodată un fulger brun-auriu şi asupra robotului se năpusti, cu o viteză de şaizeci şi cinci de kilometri la oră, o jumătate de tonă de oase şi tendoane, izbindu-l drept în central de greutate.

Pentru o clipă, braţele , tentaculele, cablurile se zbătură de-a valma, frenetic, apoi cu un zgomot înfiorător, Inginerul se prăbuşi la podea. Lingându-şi labele gânditor, Leo se ghemui deasupra maşinăriei stricate.

Nu prea înţelegea el ce voia animalul ăsta lucios care îl ameninţa pe stăpânul lui. Avea o piele foarte tare: nu mai văzuse una ca asta decât o dată, cu mulţi ani în urmă, când se certase în mod necugetat cu un rinocer.

— Bravo, băietei strigă Peyton bucuros. Ţine-l acolo! Inginerul îşi rupsese membrele mai importante, iar tentaculele erau prea slabe pentru a mai putea face vreun rău cuiva. Apreciind încă o dată importanţa incalculabilă a trusei cu scule, Peyton se puse pe treabă. Când termină, Inginerul nu mai era capabil de nici o mişcare, deşi nu-i atinsese nici unul din circuitele neuronice. La urma-urmei, ar fi semănat prea mult cu o crimă.

— Acum poţi să te ridici, Leo.

Ascultător, leul se trase într-o parte nu foarte încântat.

— Îmi pare rău că a trebuit să fac una ca asta, rosti Peyton cu ipocrizie, dar cred că mă înţelegi. Poţi să mai vorbeşti?

— Da, răspunse Inginerul. Ce-ai de gând să faci acum?

Băiatul zâmbi. În urmă cu cinci minute, ei fusese cel care pusese această întrebare. Cât va dura oare până ce geamănul Inginerului îşi va face apariţia? Deşi în caz de forţă majoră Leo ar fi putut face faţă situaţiei, totuşi, prevenit deja, celălalt robot era în stare să le creeze mari neplăceri. Putea — de exemplu — să stingă luminile.

Tuburile incandescente pâlpâiau şi într-o clipă bezna adâncă se aşternu în încăpere. Luat prin surprindere, Leo scoase un urlet jalnic şi înspăimântat. Cu un aer plictisit, Peyton îşi aprinse lanterna de buzunar.

— Asta nu mă deranjază cu nimic, spuse el. Nu-i nici o diferenţă, poţi să le laşi aprinse.

Inginerul nu spuse nimic, dar tuburile incandescente licăriră din nou aruncând în jur aceeaşi strălucire argintie.

Cum naiba să te lupţi cu un duşman care îţi poate citi gândurile dejucându-ţi orice plan de apărare? — se enervă Peyton. Trebuia să evite din răsputeri orice idee susceptibilă de a-i produce neplăceri, ca de exemplu... Dar se opri la timp. Îşi blocă pentru moment gândurile încercând să integreze în minte funcţia omega a lui Armstrong, reuşind astfel să se controleze.

— Uite, începu el. Vreau să fac un târg cu tine.

— Ce-i asta? Nu ştiu ce înseamnă cuvântul.

— Nu contează, replică băiatul precipitat. Propunerea mea e următoarea: lasă-mă să-i trezesc pe oamenii sechestraţi aici, dă-mi circuitele

fundamentale, şi plec fără să mă ating de nimic. Nu încalci astfel nici unul dintre ordinele pe care ţi le-au dat constructorii tăi şi nu faci nici un rău.

Un om ar fi stat la discuţii, dar nu şi un robot. Creierului său nu-i lua poate nici o miime de secundă pentru a cântări situaţia, oricare ar fi fost ea.

— Foarte bine, văd din felul cum gândeşti că intenţionezi să respecţi înţelegerea. Dar ce înseamnă cuvântul

Peyton roşi.

— N-are importanţă. E doar o vorbă de-a oamenilor, spuse el repede. Bănuiesc că... ăă... imediat va fi aici şi colegul tău, nu-i aşa?

— Aşteaptă afară de câteva minute, răspunse robotul. Vrei să-ţi ţii câinele sub control?

Peyton izbucni în râs. La urma-urmei, nu te puteai aştepta ca un robot să cunoască şl zoologie.

— Leul, atunci, se corectă Inginerul citindu-i gândurile.

Peyton îi adresă câteva cuvinte lui Leo şi, pentru a fi mai sigur, îşi vârî degetele în coama sa şi îl ţinu lângă el. Înainte de a apuca să formuleze invitaţia, al doilea robot intră în încăpere înaintând neauzit. Leul mârâi şi încercă să se năpustească asupra noului venit, dar braţul lui Peyton îl stăpâni. Inginerul II era, în toate privinţele, o dublură perfectă a colegului său. Chiar şi atunci când veni spre el şi îi surprinse gândurile, o făcu în aceeaşi manieră deconcertantă cu care el nu se puteau obişnui.

— Înţeleg că vrei să mergi la cei care visează, îi spuse. Urmează-mă!

De ce oare roboţii ăştia nu spun niciodată "te rog"? El unul se cam săturase de atâtea comenzi.

— Urmează-mă, te rog, repetă maşina, vorbind cu cel mai neutru ton posibil.

Peyton se conformă.

Intră din nou în coridorul cu multe uşi pe care stătea înscris semnul florii de mac, sau poate că era doar un coridor asemănător cu acela. Robotul îl conduse către o uşă care nu se deosebea prin nimic de celelalte şi se opri în faţa ei. Placa groasă de metal alunecă într-o parte şi Peyton intră în camera întunecată, nu fără o strângere de inimă.

Pe canapea zăcea întins un om foarte bătrân. La prima vedere, părea mort: abia mai respira. După ce-l privi atent câteva clipe, băiatul i se adresă robotului:

— Trezeşte-l!

Undeva, în adâncurile oraşului, un proiector de gânduri încetă să mai trimită fluxul de impulsuri şi un univers care niciodată nu existase se prăbuşi prefăcut în ţăndări.

De pe canapea îl fixau doi ochi sticloşi, în care lucea nebunia. Priveau prin el şi pe lângă el, iar buzele subţiri îngăimau nişte cuvinte dezarticulate, din care băiatul abia dacă înţelese câte ceva. Iar şi iar, fără oprire, bătrânul striga nişte nume — oameni şi locuri din lumea sa de vis din care tocmai fusese smuls. Era oribil şi patetic în acelaşi timp.

— Opreşte-te! ţipă băiatul. Te-ai întors la realitate! Ochii aceia strălucitori păreau că de-abia acum îl văd.

Cu un efort imens, bătrânul se ridică.

— Cine eşti tu? întrebă cu glas tremurător.

Apoi, înainte ca Peyton să-i poată răspunde, continuă cu o voce înecată:
— Ăsta e un coşmar. Pleacă, pleacă! Lasă-mă să mă trezesc!
Învingându-şi repulsia, băiatul îşi aşeză mâna pe umărul descărnat.
— Nu te speria! Eşti treaz. Nu-ţi aduci aminte?
Bătrânul însă părea că nu-l aude.
— Da, e cu siguranţă un coşmar, nu încape nici o îndoială! Dar de ce nu mă trezesc? Nyran, Cressidor, unde sunteţi? Nu vă văd nicăieri!
Nimic nu-l mai putea aduce acum la realitate şi, în cele din urmă, îndurerat, Peyton se întoarse către robot:
— Trimite-l înapoi!

CAPITOLUL ŞAPTE
A TREIA RENAŞTERE

Delirul luă sfârşit. Trupul fragil căzu înapoi pe canapea, iar faţa sa ridată deveni din nou o mască lipsită de expresie.
— Toţi sunt la fel de nebuni ca şi ăsta? întrebă Peyton în cele din urmă.
— Dar nu e nebun.
— Cum adică? Bineînţeles că este!
— E în transă de mai mulţi ani. Gândeşte-te că ai pleca într-un ţinut îndepărtat şi că ţi-ai schimba complet modul de viaţă, uitând tot ce ai cunoscut vreodată înainte. În cele din urmă, nu ţi-ai mai aminti de viaţa ta trecută decât aşa cum îţi aminteşti acum de prima ta copilărie. Şi dacă, prin cine ştie ce miracol, ai fi purtat brusc înapoi în timp, ai reacţiona exact la fel. Şi nu uita, viaţa pe care o visează e perfect reală pentru el şi o trăieşte deja de prea mulţi ani.
Era adevărat. Dar cum de avea Inginerul o asemenea putere de pătrundere? Băiatul se întoarse către el uimit, dar, ca de obicei, nu apucă să-şi formuleze întrebarea.
— Thordarsen mi-a explicat toate astea alaltăieri, pe când încă mai construiam Comarre. La vremea aceea, unii dintre aceştia erau deja în transă de douăzeci de ani.
— Alaltăieri?
— Cu vreo cinci sute de ani în urmă — cum aţi spune voi.
Cuvintele îi aduseră în minte o imagine stranie. Îl putea vedea aievea pe acel geniu însingurat lucrând aici, printre roboţi, fără nici o fiinţă omenească alături de el. Toţi ceilalţi plecaseră de mult probabil în căutarea propriilor vise.
Thordarsen rămăsese încă până îşi desăvârşise opera, dorinţa de a crea legându-l totuşi de lume. Iar cei doi Ingineri, cea mai mare realizare a lui şi poate înfăptuirea cea mai valoroasă pe care o înregistrase lumea vreodată, erau şi ultimele sale capodopere. In faţa unei asemenea pierderi, îl cuprinse o milă copleşitoare. Iar acum, mai mult decât oricând, era convins de faptul că, dacă acel geniu trist îşi irosise viaţa muncind, atunci opera lui nu trebuia să se piardă, ci să fie redată umanităţii.
— Toţi oameni care visează sunt la fel ca acesta? îl întrebă el pe robot.

— Toţi, în afară de noii veniţi. Ei îşi mai amintesc poate de prima lor viaţă.

— Du-mă la unul dintre ei.

Următoarea cameră în care intrară era exact ca prima, cu diferenţa că trupul întins pe canapea aparţinea unui om în vârstă de cel puţin patruzeci de ani.

— De cât timp e aici?

— A venit de-abia acum câteva săptămâni. A sosit chiar înaintea ta şi a fost primul vizitator după mulţi ani de aşteptare.

— Trezeşte-l, te rog.

Ochii bărbatului se deschiseră încet. Nu se zărea nici urmă de nebunie în ei, doar tristeţe şi nedumerire. Apoi îl invadară amintirile. Se ridică pe jumătate de pe canapea. Primele cuvinte pe care le rosti erau perfect raţionale:

— De ce m-aţi adus înapoi? Cine sunteţi voi?

— Eu tocmai am scăpat de proiectoarele de gânduri, explică Peyton. Vreau să le dau drumul tuturor celor ce mai pot fi încă salvaţi.

— Salvaţi? De ce? Mi-au trebuit patruzeci de ani ca să evadez din lume, iar acum tu vrei să mă târăşti înapoi în ea! Pleacă şi lasă-mă în pace!

Dar Peyton n-avea de gând să cedeze cu una, cu două.

— Crezi oare că această lume iluzorie ar putea înlocui realitatea? Nu ai nici măcar cea mai slabă dorinţă de-a scăpa de aici?

Celălalt râse din nou, deloc amuzat, însă.

— Pentru mine, Comarre este realitatea. Lumea nu-mi va da nimic, niciodată. Aşa că de ce aş vrea să mă întorc? Aici mi-am găsit liniştea, şi asta-i tot ce-mi doresc,

Peyton se întoarse brusc pe călcâie şi ieşi. În spatele lui, omul se trânti înapoi pe canapea cu un suspin de uşurare. Ştia când fusese înfrânt. Şi mai ştia acum şi de ce voise el să-i trezească pe ceilalţi.

Nu fusese la mijloc nici un fel de simţ al datoriei: se gândise doar la propriul său interes. Dorise să se convingă pe sine însuşi că lucrurile erau cu adevărat putrede în Comarre. Dar acum ştia că nu-i adevărat. Întotdeauna, chiar şi în regatul Utopiei, aveau să existe oameni cărora lumea nu le putea oferi nimic altceva decât tristeţe şi deziluzie.

Cu trecerea timpului, aceştia vor fi din ce în ce mai puţini, dar cu mii de ani în urmă, în vremurile întunecate ale istoriei, cei mai mulţi oameni fuseseră, într-un fel sau altul, nişte inadaptaţi. Oricât de minunat se anunţa viitorul, aveau să mai existe încă tragedii. Şi atunci, de ce să fie condamnat Comarre pentru că oferea oamenilor singura speranţă de linişte şi fericire?

N-avea de gând să mai încerce şi cu alţii. Îi fuseseră zdruncinate propriile convingeri şi încrederea în sine, iar cei care visau în Comarre n-aveau să-i poarte deloc recunoştinţă dacă i-ar fi adus la realitate.

Se întoarse din nou către Inginer. Dorinţa de a pleca, de a părăsi oraşul devenise copleşitoare, dar lucrul cel mai, important nu fusese încă împlinit. Robotul îi ghici din nou gândurile.

— Da, îţi pot da ce doreşti, spuse el. Urmează-mă, te rog.

Dar nu-l conduse — aşa cum se aşteptase Peyton — înapoi către nivelul destinat maşinilor, prin labirintul năucitor al echipamentelor de comandă.

Urcând etaj după etaj, ajunseră în cele din urmă mai sus decât fusese Peyton vreodată, într-o mică încăpere circulară, aflată probabil în cel mai înalt punct al oraşului. Nu existau ferestre, ci doar o serie de discuri ciudate, agăţate în perete şi care puteau deveni transparente prin anumite metode secrete.

Era o cameră de studiu, şi Peyton rămase pironit locului privind în jur cu respect şi admiraţie când îşi dădu seama cui îi aparţinuse ea cu veacuri în urmă. De-a lungul pereţilor, se înşirau rafturi pline de cărţi vechi, pe care nimeni nu le mai atinsese de cinci sute de ani. Însă totul în încăpere îţi lăsa impresia că Thordasen abia ieşise. Pe o planşetă prinsă în perete, un circuit pe jumătate finisat aştepta parcă ultimele retuşuri.

— Pare că cineva l-ar fi întrerupt, spuse Peyton mai mult pentru sine.

— Aşa a şi fost, răspunse robotul.

— Cum adică? Nu s-a alăturat şi el celor ce visau, după ce te-a construit pe tine şi pe fratele tău?

Era dificil de crezut că în replica Inginerului nu exista nici urmă de emoţie, dar cuvintele sunau la fel de rece precum toate celelalte afirmaţii de până acum:

— Când ne-a terminat pe noi, Thordarsen nu s-a declarat mulţumit. El nu era precum ceilalţi. Ne-a spus de multe ori că îşi găsise fericirea construind Comarre. Mereu zicea că vrea să se alăture celor ce visau, dar de fiecare dată mai apărea ceva de făcut. Aşa că a continuat până în ziua în care l-am găsit prăbuşit pe masa aceasta, aici, în camera de lucru. Cuvântul pe care îl citesc în mintea ta e "moarte", dar în conştiinţa mea el nu există.

Peyton tăcea. I se păru că sfârşitul marelui om de ştiinţă nu fusese lipsit de nobleţe. Amărăciunea care îi întunecase întreaga viaţă se risipise în cele din urmă: cunoscuse bucuria creaţiei. Dintre toţi savanţii ce veniseră în Comarre, el fusese cel mai mare. Iar opera lui avea să dureze.

Robotul se deplasă încet către un pupitru de oţel şi scotoci cu unul din tentacule într-un sertar. Scoase de acolo un volum gros, strâns între două coperţi metalice. Fără un cuvânt, îi înmână cartea lui Peyton, care o deschise cu mâni tremurătoare. Conţinea mai multe mii de pagini dintr-un material subţire şi foarte rezistent.

Pe prima pagină stătea scris cu litere mari, energic trasate:

ROLF THORDARSEN
ÎNSEMNĂRI DE MICROELECTRONICĂ
ÎNCEPUT ASTĂZI: ZIUA 2, LUNA 12, ANUL 2598

Dedesubt se vedea un scris aşternut în grabă, ca şi cum ar fi fost făcut în momente de mare surescitare. Citi, şi toate umbrele se risipiră dintr-o dată, la fel de brusc ca un răsărit de soare la Ecuator.

"Către cititorul acestor rânduri:

Eu Rolf Thordarsen, negăsind înţelegere în propria mea epocă trimit acest mesaj în viitor. Dacă mai există încă oraşul Comarre, tu, cititorule vei fi văzut deja opera mâinilor mele şi vei fi scăpat de capcanele pe care le-am întins minţilor slabe. Deci eşti pregătit să primeşti această cunoaştere şi s-o împărtăşeşti lumii întregi. Dăruieşte-o oamenilor de ştiinţă şi roagă-i s-o întrebuinţeze cu înţelepciune.

Eu am înlăturat bariera dintre Om şi Maşină, iar viitorul le aparţine deopotrivă."

Peyton citi mesajul de mai multe ori şi cuvintele îndepărtatului său strămoş îi treziră o emoţie adâncă. Era un plan strălucit. Numai în felul acesta, probabil singurul, Thordarsen ar fi putut transmite mesajul său generaţiilor viitoare, având totodată siguranţa că el nu va ajunge decât la cei pregătiţi să-l primească. Peyton se întreba dacă acest plan existase înainte ca Thordarsen să se alăture Decadenţilor sau dacă el fusese conceput mult mai târziu. Dar asta n-avea s-o afle niciodată.

Privi din nou spre Inginer, gândindu-se cum va fi lumea, atunci când toţi roboţii vor căpăta o conştiinţă. Putea întrezări în viitor chiar mai mult decât atât.

Roboţii n-aveau nici una din limitele şi jalnicele slăbiciuni ale Omului. Ei n-ar permite niciodată ca pasiunea să le întunece logica, şi nu s-ar lăsa mânaţi de interese egoiste ori ambiţii. Ei aveau să completeze calităţile Omului. Îşi aminti cuvintele lui Thordarsen: "Acum viitorul le aparţine deopotrivă".

Peyton se smulse din visare. Vor mai trece încă multe secole până ce toate acestea vor deveni realitate.

Se întoarse spre Inginer:

— Sunt gata de plecare. Dar într-o bună zi mă voi întoarce.

Robotul se trase încet înapoi.

— Rămâi pe loc, îi ordonă el băiatului.

Peyton îl privi uimit, apoi privirea îi zbură către tavan. Văzu din nou acea protuberanţă ciudată sub care se pomenise prima dată când intrase în oraş, cu secole în urmă parcă.

— Hei! ţipă el. Nu vreau...

Era însă prea târziu. În spatele lui se afla ecranul întunecat, mai negru decât noaptea însăşi. În faţă se vedea câmpul mărginit de pădure. Era seară şi soarele cobora în spatele copacilor.

Auzi un scâncet, undeva în urma lui: un leu foarte speriat privea pădurea cu ochi nedumeriţi. Leo nu părea mulţumit de transfer.

— Gata, bătrâne, acum s-a terminat, îl consolă Peyton. Nu-i poţi acuza pentru că au încercat să scape de noi cât mai repede cu putinţă. Hai, vino! Nu vreau să-mi petrec noaptea în pădure.

La celălalt capăt al pământului, un grup de cercetători părăsea laboratorul cu strângere de inimă, fără să cunoască încă măsura succesului lor. În Turnul Central, Richard Peyton II tocmai descoperise că fiul său nu-şi petrecuse ultimele două zile cu verii săi din America de Sud şi-i pregătea acum netrebnicului un discurs de bun-venit.

La mii de kilometri depărtare de pământ, Consiliul Mondial chibzuia şi plănuia tactici ce aveau să se dovedească în curând zadarnice, căci se apropia a Treia Renaştere. Dar cel care provocase toate încurcăturile nu ştia nimic şi, pentru moment, nici nu-l interesa.

Peyton coborî încet treptele de marmură, depărtându-se de intrarea acea misterioasă al cărei secret nu-i fusese încă dezvăluit. Leo îl urma la mică distanţă, privind în urmă şi mârâind în răstimpuri.

Străbătură împreună cărarea metalică ce ducea spre drumul mărginit de copaci piperniciţi. Peyton era bucuros că soarele nu apusese încă. Pe timp de noapte, drumul, ar fi strălucit din cauza radioactivităţii sale interne, iar copacii chirciţi s-ar fi profilat pe cer ca nişte siluete sinistre.

Când ajunse la cotitură, se opri un moment privind încă o dată în urmă şi văzu din nou peretele circular de metal, a cărui siluetă întunecată arăta atât de deprimant. Parcă nici nu mai simţea bucuria triumfului. Ştia că nu va uita niciodată ceea ce zăcea în spatele acelor ziduri imense, ademenitoare făgăduinţă de pace şi linişte neţărmurită.

Avea inima grea şi se temea că orice satisfacţie, orice realizare pe care i-ar mai putea-o dărui lumea de afară, avea să-i pară lipsită de sens pe lângă beatitudinea oferită de simpla existenţă a oraşului Comarre. Pentru o clipă avu o viziune de coşmar: se văzu bătrân şi trist, întorcându-se pe acest drum în căutarea alinării. Se scutură, alungând astfel de gânduri.

O dată ce păşi în câmp deschis, îşi recăpătă încrederea. Deschise iarăşi nepreţuitul volum şi îl frunzări năucit de promisiunile pe care le conţinea. Cu mult timp în urmă, trecuseră pe aici caravane lente, încărcate cu aur şi fildeş pentru Solomon cel Înţelept. Dar toate acele comori nu valorau nimic pe lângă acest unic volum şi întreaga înţelepciune a lui Solomon nu putuse măcar să întrezărească noua civilizaţie ce avea să se nască.

Începu să cânte, lucru pe care îl făcea foarte rar şi foarte prost. Era un cântec vechi, datând dinainte de era atomică şi a călătoriilor interplanetare, mai bătrân chiar decât primele aparate de zbor. Era vorba despre un bărbier din Sevilia, dacă existase vreodată un asemenea loc. Leo îl suportă o vreme în tăcere, după care începu şi el să cânte în felul lui. Duetul nu era prea grozav.

Când noaptea se aşternu, pădurea, cu toate secretele ei, dispăruse deja dincolo de orizont. Vegheat de stele şi de tovarăşul său de drum, Peyton adormi adânc.

De data aceasta însă nu mai visă nimic.
